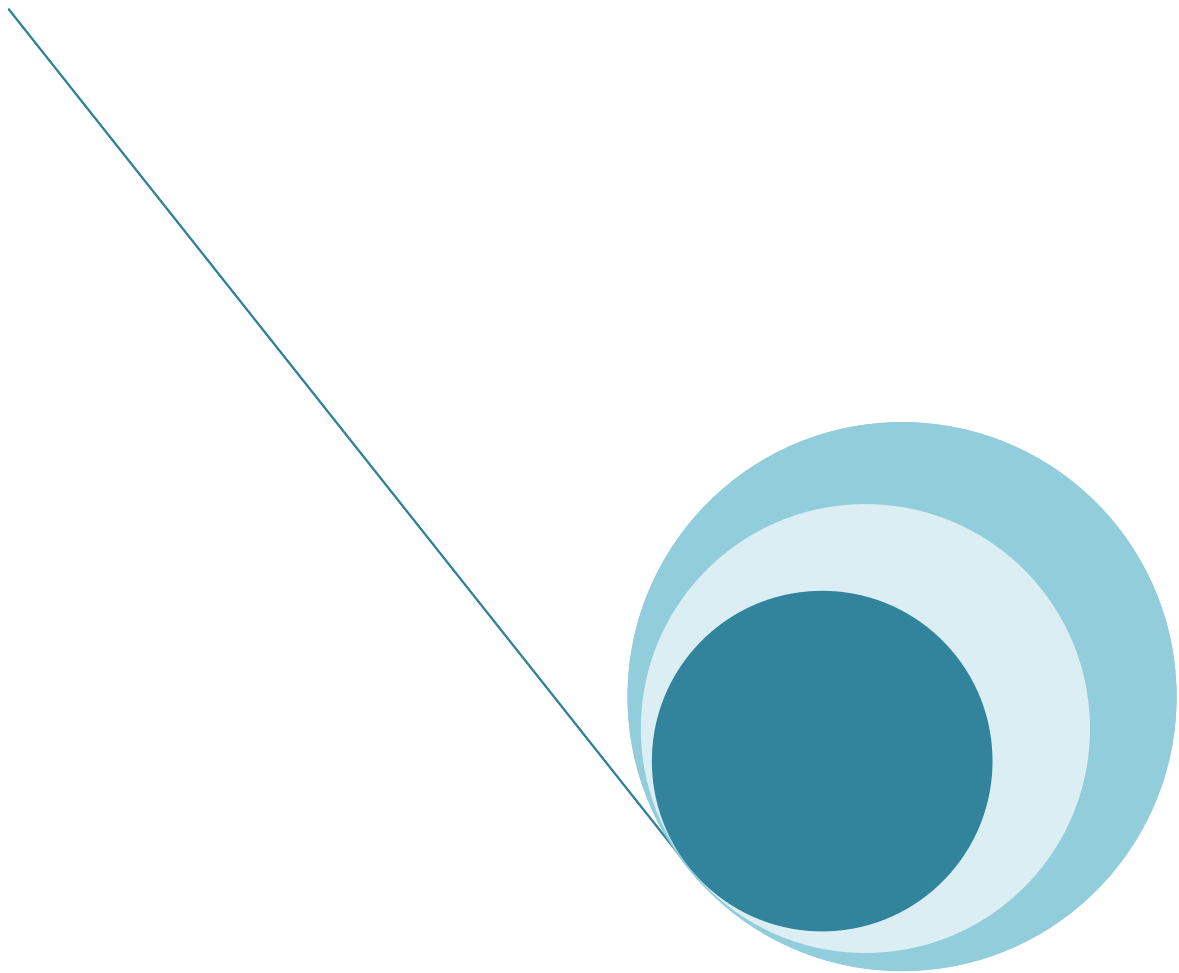

MEMÒRIA GRUP 2016

Mutualitat de Previsió Social del Col·legi Oficial
d'Enginyers Industrials de Catalunya a prima
fixa i entitats dependents

INFORME DE GESTIÓ
INFORME DE GESTIÓ
CONSOLIDAT
2016

Mutualitat de Previsió Social del Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials de Catalunya, a prima fixa i Entitats dependents

Informe de gestió de l'exercici anual acabat
el 31 de desembre de 2016

El 2016 ha estat un any especialment complicat per un cúmul d'esdeveniments que han generat incertesa als mercats financers i, en menor mesura, a la situació macroeconòmica global.

L'any va començar amb un increment considerable del preu del petroli i, en conseqüència, una pujada en el preu de les matèries primeres (a més d'un primer increment dels tipus d'interès a curt termini per part de la Reserva Federal americana, la FED, i la devaluació de la divisa xinesa). El segon trimestre la situació va millorar lleument, en manifestar-se que la desacceleració xinesa estava controlada, el preu del petroli es va estabilitzar a uns nivells de 50-60 dòlars i la FED va ajornar noves pujades dels tipus d'interès. No obstant això, el resultat del referèndum al Regne Unit a favor del Brexit va desencadenar la por a una recessió global.

Durant el tercer trimestre, la macroeconomia emetia senyals positius, especialment en el cas de l'economia dels EEUU i la Xina. En canvi, en el quart trimestre es tornen a produir esdeveniments inesperats, com la victòria electoral de Donald Trump a les eleccions americanes i la dimissió del primer ministre italià Mateo Renzi. Malgrat això i tots els riscos polítics que hi continuen havent, els mercats financers són optimistes envers la situació econòmica i encaren el 2017 amb bones perspectives.

Quant al sector assegurador, el ram de vida ha viscut increments desiguals. Les companyies de banca assegurança han notat creixements superiors al 20% (mentre que a la resta del sector han estat al voltant del 12%). La Mútua dels Enginyers, que està dins d'aquest segment, es manté en concordança amb la mitjana de les grans companyies tradicionals. L'increment del ram de no vida al conjunt del sector ha superat el 4% (a la Mútua ha voltat el 2,5%).

D'altra banda, en l'àmbit de les bones pràctiques i l'ètica laboral, la Junta Rectora ha aprovat el Manual de Prevenció de Delictes penals. S'ha adequat al codi ètic de l'Entitat, per tal de facilitar el marc d'actuació del bon govern, en la relació amb tercers i l'administració.

En el camp de la informació, s'ha iniciat un pla informàtic que ha de permetre, en un termini de tres anys, millorar l'eficiència i accessibilitat de mutualistes i clients. S'ha dissenyat una nova imatge de la web, amb un nou ordre de continguts i l'ampliació de l'àrea client, entre d'altres millores. L'abast d'aquest projecte s'anirà consolidant en diferents fases que implicaran millores en la gestió interna i els processos. L'ampliació d'accions satisfetes a través de la web significarà una millora en el servei ofert als mutualistes.

En l'àmbit social, s'ha creat l'espai Privilegis. Els mutualistes disposen de més avantatges pels acords de col·laboració pactats i que els ofereixen descomptes en serveis i productes d'oci, viatges o salut.

També es manté, per acord de l'assemblea, la prestació extrareglamentària dotada amb més de 74.000€, per ajudar als mutualistes més vulnerables (amb rendes per als fills orfes i els incapacitats majors de 69 anys).

En la vessant asseguradora, s'ha incorporat una garantia complementària a l'assegurança d'accidents, que ofereix un ampli ventall de serveis i assessorament en cas d'invalidesa per accident.

Pel que fa a Solvència II, la Mútua ha assolit l'inici del 2016 amb la feina feta i els principals requeriments de la normativa en marxa. Ha estat un any de gran dedicació i inversió de recursos destinats a implementar les exigències d'aquesta norma, tant en el compliment dels models de transferència d'informació comptable i estadística al supervisor, com en la configuració de dades dels suports informàtics i la revisió de les polítiques de direcció de l'entitat, per tal d'adaptar-les a les noves necessitats. La creació de la comissió d'auditoria ha servit per apropar la supervisió a l'òrgan de govern i conèixer els principals riscos als quals s'exposa l'entitat.

És important remarcar que, malgrat la complicada situació econòmica, mantenim un bon marge de solvència, ja que hem tancat l'exercici amb 2,3 vegades la solvència mínima requerida.

En el capítol de xifres i, concretament, en l'apartat de previsió social, s'han atorgat prestacions per valor de 9.624.235,49 euros. Les quotes recaptades han arribat als 14.880.293,02 euros i les provisions matemàtiques ascendeixen a 92.268.070,38 euros. Quant al termini de pagaments a proveïdors, s'ha mantingut dins dels terminis màxims legals.

En la seva activitat com a gestora de fons i plans de pensions, la Mútua ha creat i promogut un nou Pla de Pensions, denominat Enginyers Accions Europa, PP. Les xifres de tancament indiquen un total de 2.035 partícips, assegurats i beneficiaris. La suma del patrimoni gestionat dels fons de pensions i de les provisions matemàtiques corresponents al Pla de Previsió Assegurat i al Pla de Previsió Empresarial és de 59.979.449,45 euros, amb unes aportacions de 1.710.594 euros durant aquesta anualitat. L'aportació mitjana ha estat de 840,59 euros per partícip/assegurat.

En quant a les entitats vinculades del grup Mútua dels Enginyers, i pel que fa a Serpreco, S.A. corredoria d'assegurances, durant l'exercici 2016 el total d'ingressos d'explotació ha estat de 1.482.556,09 euros, amb un Resultat positiu de 40.053,65 euros.

Mutuavalors dels Enginyers, EAFI, S.L.U. ha obtingut uns ingressos d'explotació de 468.938,53 euros, amb un Resultat positiu de 50.191,12 euros.

Finalment i pel que fa a Crouco, Agència de subscripció, S.L.U., durant l'exercici 2016 el total d'ingressos d'explotació han ascendit a 1.032.475,06 euros, obtenint un Resultat positiu de 87.029,57 euros.

Pel que fa a possibles fets rellevants posteriors a la data de tancament, tot queda explícit a la memòria. Durant l'exercici 2016, la Mútua d'Enginyers no ha adquirit accions pròpies, donada la naturalesa jurídica de l'entitat.

Per acabar, cal fer constar l'agraïment de la Presidència cap a la Junta Rectora, el Comitè Executiu i en Joan Vallvé, Defensor del Mutualista. Agraïment que es fa extensiu al nostre personal i als nostres assessors.

Joan Munt i Albareda
President de la Junta Rectora

COMPTES ANUALS
COMPTES ANUALS
2016

**INFORME
D'AUDITORIA**

INFORME D'AUDITORIA INDEPENDENT DE COMPTES ANUALS CONSOLIDATS

Als Mutualistes de la
Mutualitat de Previsió Social del Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya, a prima fixa:

Informe sobre els comptes anuals

Hem auditat els comptes anuals consolidats adjunts de la Mutualitat de Previsió Social del Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya, a prima fixa (en endavant l'Entitat dominant) i Entitats dependents (en endavant el Grup), que comprenen el balanç consolidat a 31 de desembre de 2016, el compte de pèrdues i guanys consolidat, l'estat de canvis en el patrimoni net consolidat, l'estat de fluxos d'efectiu consolidat i la memòria consolidada corresponents a l'exercici finalitzat en aquesta data.

Responsabilitat dels administradors en relació amb els comptes anuals consolidats

Els administradors de l'Entitat dominant són responsables de formular els comptes anuals consolidats adjunts, de forma que expressin la imatge fidel del patrimoni, de la situació financera i dels resultats consolidats de la Mutualitat de Previsió Social del Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya, a prima fixa i Entitats dependents, de conformitat amb el marc normatiu d'informació financera aplicable al Grup a Espanya, que s'identifica en la Nota 3.1 de la memòria consolidada adjunta, i del control intern que considerin necessari per permetre la preparació de comptes anuals consolidats lliures d'incorrecció material, deguda a frau o error.

Responsabilitat de l'auditor

La nostra responsabilitat és expressar una opinió sobre els comptes anuals consolidats adjunts basada en la nostra auditoria. Hem dut a terme la nostra auditoria de conformitat amb la normativa reguladora de l'auditoria de comptes vigent a Espanya. Aquesta normativa exigeix que complim els requeriments d'ètica, així com que planifiquem i executem l'auditoria a la fi d'obtenir una seguretat raonable que els comptes anuals consolidats estan lliures d'incorreccions materials.

Una auditoria requereix l'aplicació de procediments per a obtenir evidència d'auditoria sobre els imports i la informació revelada en els comptes anuals consolidats. Els procediments seleccionats depenen del judici de l'auditor, inclosa la valoració dels riscos d'incorrecció material en els comptes anuals consolidats, deguda a frau o error. En efectuar aquestes valoracions del risc, l'auditor té en compte el control intern rellevant per a la formulació per part de l'Entitat dominant dels comptes anuals consolidats, a fi de dissenyar els procediments d'auditoria que siguin adequats en funció de les circumstàncies, i no amb la finalitat d'expressar una opinió sobre l'eficàcia del control intern de l'entitat. Una auditoria també inclou l'avaluació de l'adequació de les polítiques comptables aplicades i de la raonabilitat de les estimacions comptables realitzades per la direcció, així com l'avaluació de la presentació dels comptes anuals consolidats presos en el seu conjunt.

Considerem que l'evidència d'auditoria que hem obtingut proporciona una base suficient i adequada per a la nostra opinió d'auditoria.

Opinió

Segons la nostra opinió, els comptes anuals consolidats adjunts expressen, en tots els aspectes significatius, la imatge fidel del patrimoni consolidat i de la situació financera consolidada de la Mutualitat de Previsió Social del Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya, a prima fixa i Entitats dependents a 31 de desembre de 2016, així com dels seus resultats consolidats i fluxos d'efectiu consolidats corresponents a l'exercici anual finalitzat en aquesta data, de conformitat amb el marc normatiu d'informació financera que resulta d'aplicació i, en particular, amb els principis i criteris comptables que hi estiguin continguts.

Paràgraf d'èmfasi

Cridem l'atenció sobre la nota 3.5 de la memòria adjunta, en la que s'indica que d'acord a la modificació de l'article 7 de les Normes per a la Formulació de Comptes Anuals Consolidats introduïda per el Reial Decret 602/2016, de 2 de desembre, l'exercici 2016 és el primer en el que els administradors de l'Entitat dominant formulen comptes anuals consolidats. D'acord al que s'estableix a les esmentades Normes, no es presenten les xifres comparatives de l'exercici anterior. Aquesta qüestió no modifica la nostra opinió.

Informe sobre altres requeriments legals i reglamentaris

L'informe de gestió consolidat adjunt de l'exercici 2016 conté les explicacions que els administradors de l'Entitat dominant consideren oportunes sobre la situació de la Mutualitat de Previsió Social del Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya, a prima fixa y Entitats dependents, l'evolució dels seus negocis i sobre altres assumptes i no forma part integrant dels comptes anuals consolidats. Hem verificat que la informació comptable que conté l'esmentat informe de gestió concorda amb la dels comptes anuals consolidats de l'exercici 2016. El nostre treball com a auditors es limita a la verificació de l'informe de gestió consolidat amb l'abast esmentat en aquest mateix paràgraf i no inclou la revisió d'informació diferent de l'obtinguda a partir dels registres comptables de la Mutualitat de Previsió Social del Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya, a prima fixa y Entitats dependents.

DELOITTE, S.L.

Inscrita en el ROAC núm. S0692

Jordi Montalbo

21 d'abril de 2017

**Col·legi
de Censors Jurats
de Comptes
de Catalunya**

DELOITTE, S.L.

Any 2017 Núm. 20/17/06138
CÒPIA

.....
Informe d'auditoria de comptes subjecte
a la normativa d'auditoria de comptes
espanyola o internacional
.....

**BALANÇOS
DE SITUACIÓ**

**MUTUALITAT DE PREVISIÓ SOCIAL DEL COL·LEGI OFICIAL D'ENGINYERS
INDUSTRIALS DE CATALUNYA, A PRIMA FIXA I ENTITATS DEPENDENTS**
BALANÇ CONSOLIDAT A 31 DE DESEMBRE DE 2016
(Milers de Euros)

ACTIU	31.12.2016	
A-1) Efectiu i altres actius líquids equivalents (Nota 11)		9.200
A-2) Actius financers mantinguts per negociar		-
I. Instruments de patrimoni	-	
II. Valors representatius de deute	-	
III. Derivats	-	
IV. Altres	-	
A-3) Altres actius financers a valor raonable amb canvis al Pèrdues i Guanys (Notas 12)		31.592
I. Instruments de patrimoni	-	
II. Valors representatius de deute	-	
III. Instruments híbrids	-	
IV. Inversions per compte dels prenedors de l'assegurança de vida que assumeixen el risc de la inversió (Nota 12)	31.592	
V. Altres	-	
A-4) Actius financers disponibles per a la venda (Nota 11)		3.252
I. Instruments de patrimoni	326	
II. Valors representatius de deute	2.926	
III. Inversions per compte dels prenedors de l'assegurança de vida que assumeixen el risc de la inversió	-	
IV. Altres	-	
A-5) Préstecs i partides a cobrar (Nota 11)		3.145
I. Valors representatius de deute	-	
II. Préstecs	-	
1. Bestretes sobre pòlisses (Nota 11)	23	
2. Préstecs a empreses del grup i associades	-	
3. Préstecs a altres parts vinculades	-	
III. Dipòsits en entitats de crèdit (Nota 11)	2.072	
IV. Dipòsits constituïts per reassegurança acceptada	-	
V. Crèdits per operacions d'assegurança directa	-	
1. Prenedors d'Assegurança (Nota 13)	241	
2. Mediadors	-	
VI. Crèdits per operacions de reassegurança	248	
VII. Crèdits per operacions de coassegurança	-	
VIII. Desemborsaments exigits	-	
IX. Altres crèdits (Nota 13)	-	
1. Crèdits amb Administracions Públiques	71	
2. Resta de crèdits	490	
A-6) Inversions mantingudes fins al venciment (Nota 11)		54.680
A-7) Derivats de cobertura		-
A-8) Participació de la reassegurança en les provisions tècniques (Nota 16)		154
I. Provisió per primes no consumides	-	
II. Provisió d'assegurances de vida	-	
III. Provisió per prestacions	154	
IV. Altres provisions tècniques	-	
A-9) Immobilitzat material i inversions immobiliàries		849
I. Immobilitzat material (Nota 8)	738	
II. Inversions immobiliàries (Nota 9)	111	
A-10) Immobilitzat intangible (Nota 7)		225
I. Fons de comerç	-	
II. Drets econòmics derivats de carteres de pòlisses adquirides pels mediadors	-	
III. Altre actiu intangible	225	
A-11) Participacions a entitats valorades pel mètode de participació		-
A-12) Actius fiscals (Nota 15)		489
I. Actius per impost corrent	236	
II. Actius per impost diferit	253	
A-13) Altres actius		1.702
I. Actius i drets de reemborsament per retribucions a llarg termini al personal (Nota 22.1.)	-	
II. Comissions anticipades i altres costos d'adquisició	-	
III. Periodificacions (Nota 11)	1.702	
IV. Resta d'actius	-	
A-14) Actius mantinguts per a la venda		-
TOTAL ACTIU		105.288

Les notes 1 a 23 descrites a la Memòria adjunta i als Annexos I i II formen part integrant del Balanç consolidat a 31 de desembre de 2016.

**MUTUALITAT DE PREVISIÓ SOCIAL DEL COL·LEGI OFICIAL D'ENGINYERS
INDUSTRIALS DE CATALUNYA, A PRIMA FIXA I ENTITATS DEPENDENTS**
BALANÇ CONSOLIDAT A 31 DE DESEMBRE DE 2016
(Milers d'Euros)

PASSIU I PATRIMONI NET	31.12.2016	
A) PASSIU		
A-1) Passius financers mantinguts per a negociar		-
A-2) Altres passius financers a valor raonable amb canvis a pèrdues i guanys		-
A-3) Dèbits i partides a pagar (Nota 14)		3.311
I. Passius subordinats	-	
II. Dipòsits rebuts per reassegurança cedida	383	
III. Deutes per operacions d'assegurança:		
1. Deutes amb assegurats	-	
2. Deutes amb mediadors	-	
3. Deutes condicionats	-	
IV. Deutes per operacions de reassegurança	-	
V. Deutes per operacions de coassegurança	-	
VI. Obligacions i altres valors negociables	-	
VII. Deutes amb entitats de crèdit	-	
VIII. Deutes per operacions preparatòries de contractes d'assegurança	-	
IX. Altres deutes:		
1. Deutes amb Administracions públiques	255	
2. Altres deutes amb entitats del grup i associades	-	
3. Resta d'altres deutes	2.673	
A-4) Derivats de cobertura		-
A-5) Provisions tècniques (Notas 16)		93.006
I. Provisió per a primes no consumides	-	
II. Provisió per a riscos en curs	-	
III. Provisió d'assegurances de vida		
1. Provisió per a primes no consumides	-	
2. Provisió per a riscos en curs	-	
3. Provisió matemàtica	60.676	
4. Provisió d'assegurances de vida quan el risc de la inversió l'assumeix el prenedor	31.592	
IV. Provisió per a prestacions	738	
V. Provisió per a participació en beneficis i per a extorns	-	
VI. Altres provisions tècniques	-	
A-6) Provisions no tècniques (Nota 22)		30
I. Provisions per a impostos i altres contingències legals	-	
II. Provisió per a pensions i obligacions similars	30	
III. Provisió per a pagaments per convenis de liquidació	-	
IV. Altres provisions no tècniques	-	
A-7) Passius fiscals (Nota 15)		215
I. Passius per impost corrent	32	
II. Passius per impost diferit	183	
A-8) Resta de passius		-
I. Periodificacions	-	
II. Passius per assimetries comptables	-	
III. Comissions i altres costos d'adquisició de la reassegurança cedida	-	
IV. Altres passius	-	
A-9) Passius vinculats amb actius mantinguts per a la venda		-
TOTAL PASSIU		96.562
B) PATRIMONI NET		
B-1) Fons propis (Nota 17)		8.641
I. Capital o fons mutual		
1. Capital escriturat o fons mutual	5.400	
2. (Capital no exigit)	-	
II. Prima d'emissió	-	
III. Reserves		
1. Legal i Estatutàries	-	
2. Reserva d'estabilització	-	
3. Reserves en societats consolidades	-	
4. Reserves en societats posades en equivalència	-	
5. Altres reserves	2.959	
IV. (Accions pròpies)	-	
V. Resultats d'exercicis anteriors		
1. Romanent	-	
2. (Resultats negatius d'exercicis anteriors)	-	
VI. Altres aportacions de socis i mutualistes	-	
VII. Resultat de l'exercici (Nota 4):	282	
1. Pèrdues i guanys consolidats	294	
2. (Pèrdues i guanys socis externs)	(12)	
VIII. (Dividends a compte i reserva d'estabilització a compta)	-	
IX. Altres instruments de Patrimoni net	-	
B-2) Ajustos per canvi de valor:		(47)
I. Actius financers disponibles per a la venda	(47)	
II. Operacions de cobertura	-	
III. Diferències de canvi i conversió	-	
IV. Correcció d'assimetries comptables	-	
V. Altres ajustaments	-	
B-3) Subvencions, donacions i llegats rebuts		-
B-4) Socis Externs (Nota 18)		132
I. Ajustos per valoració	-	
II. Resta	132	
TOTAL PATRIMONI NET		8.726
TOTAL PASSIU I PATRIMONI NET		105.288

Les notes 1 a 23 descrites a la Memòria adjunta i als Annexos I i II formen part integrant del Balanç consolidat a 31 de desembre de 2016.

MUTUALITAT DE PREVISIÓ SOCIAL DEL COL·LEGI OFICIAL D'ENGINYERS INDUSTRIALS DE CATALUNYA, A PRIMA FIXA I ENTITATS DEPENDENTS

COMPTE DE PÈRDUES I GUANYES CONSOLIDAT A 31 DE DESEMBRE DE 2016
(Milers d'Euros)

Compte de Resultats Consolidada	31.12.2016
I. COMPTE TÈCNIC - ASSEGURANÇA DE NO VIDA	
I.1- Primes imputades al exercici, netes de reassegurança	1.285
a) Quotes meritades	
a.1) Assegurança directa (Nota 16)	1.582
a.2) Reassegurança acceptada	
a.3) Variació de la correcció per deteriorament de las quotes pendents de cobrament (+ / -) (Nota 13)	(4)
b) Quotes de reassegurança cedida (Nota 16)	(293)
c) Variació de la provisió per quotes no consumides i per riscos en curs (+/-)	
c.1) Assegurança directa	
c.2) Reassegurança acceptada	
d) Variació de la provisió per quotes no consumides de reassegurança cedida (+/-)	
I.2- Ingressos de l'immobilitzat material i de les inversions	33
a) Ingressos procedents de les inversions immobiliàries (Nota 9)	6
b) Ingressos procedents de les inversions financeres	27
c) Aplicacions de correccions de valor per deteriorament de l'immobilitzat material i de les inversions	
c.1) Del immobilitzat material i de les inversions immobiliàries (Notes 8 y 9)	
c.2) De las inversions financeres	
d) Beneficis en la realització de l'immobilitzat material i de les inversions	
d.1) Del immobilitzat material i de las inversions immobiliàries	
d.2) De las inversions financeres (Nota 11)	
I.3- Altres ingressos tècnics	18
I.4- Sinistralitat de l'exercici, neta de reassegurança	822
a) Prestacions y despeses pagades	
a.1) Assegurança directa	1.460
a.2) Reassegurança acceptada	
a.3) Reassegurança cedida (-)	(202)
b) Variació de la provisió per prestacions (+/-) (Nota 16)	
b.1) Assegurança directa	(629)
b.2) Reassegurança acceptada	
b.3) Reassegurança cedida (-)	149
c) Despeses imputables a les prestacions (Nota 19)	44
I.5- Variació d'altres provisions tècniques, netes de reassegurança (+/-)	
I.6- Participació en beneficis y extorns	
a) Prestacions i despeses per participació en beneficis i extorns	
b) Variació de la provisió per participació en beneficis i extorns (+/-)	
I.7- Despeses d'explotació netes	370
a) Despeses d'adquisició (Nota 19)	413
b) Despeses d'administració (Nota 19)	89
c) Comissions i participacions en la reassegurança cedida i retrocedida	(132)
I.8- Altres despeses tècniques (+/-)	81
a) Variació del deteriorament per insolvències (+/-)	
b) Variació del deteriorament de l'immobilitzat (+/-)	
c) Variació de les prestacions per convenis de liquidació de sinistres (+/-)	
d) Altres (Nota 19)	81
I.9- Despeses de l'immobilitzat material i de les inversions	18
a) Despeses de gestió de les inversions	
a.1) Despeses de l'immobilitzat material i de les inversions immobiliàries	
a.2) Despeses de les inversions i comptes financers (Nota 19)	18
b) Correccions de valor de l'immobilitzat material i de les inversions	
b.1) Amortització de l'immobilitzat material i de les inversions immobiliàries	
b.2) Deteriorament de l'immobilitzat material i de les inversions immobiliàries (Notes 8 i 9)	
b.3) Deteriorament de les inversions financeres (Nota 11)	
c) Pèrdues procedents de l'immobilitzat material i de les inversions	
c.1) De l'immobilitzat material i de les inversions immobiliàries	
c.2) De les inversions financeres (Nota 11)	
I.10- Subtotal (Resultat del compte tècnic de l'assegurança de no vida)	45

Les notes 1 a 23 descrites a la Memòria adjunta i als Annexos I i II formen part integrant del Compte de Pèrdues i Guanyes consolidat a 31 de desembre de 2016.

MUTUALITAT DE PREVISIÓ SOCIAL DEL COL·LEGI OFICIAL D'ENGINYERS INDUSTRIALS DE CATALUNYA, A PRIMA FIXA I ENTITATS DEPENDENTS

COMPTE DE PÈRDUES I GUANYES CONSOLIDAT A 31 DE DESEMBRE DE 2016
(Milers d'Euros)

Compte de Resultats Consolidada	31.12.2016
II. COMPTE TÈCNIC - ASSEGURANÇA DE VIDA	
II.1- Primes imputades a l'exercici, netes de reassegurança	11.983
a) Quotes meritades	
a.1) Assegurança directa (Nota 16)	13.286
a.2) Reassegurança acceptada	-
a.3) Variació de la correcció per deteriorament de les quotes pendents de cobrament (+ / -) (Nota 13)	(4)
b) Quotes de la reassegurança cedida (Nota 16)	(1.299)
c) Variació de la provisió per quotes no consumides i per riscos en curs (+/-)	-
c.1) Assegurança directa	-
c.2) Reassegurança acceptada	-
d) Variació de la provisió per quotes no consumides, reassegurança cedida (+/-)	-
II.2- Ingressos de l'immobilitzat material i de les inversions	2.323
a) Ingressos procedents de les inversions immobiliàries	
b) Ingressos procedents de les inversions financeres	2.322
c) Aplicacions de correccions de valor per deteriorament de l'immobilitzat material i de les inversions	
c.1) De l'immobilitzat material i de les inversions immobiliàries	-
c.2) De les inversions financeres	-
d) Beneficis en la realització de l'immobilitzat material i de les inversions	
d.1) De l'immobilitzat material i de les inversions immobiliàries	-
d.2) De les inversions financeres (Nota 11)	1
II.3- Ingressos d'inversions afectes a assegurances en què el prenedor assumeix el risc de la inversió (Nota 12)	4.389
II.4- Altres ingressos tècnics	22
II.5- Sinistralitat de l'exercici, neta de reassegurança	8.446
a) Prestacions i despeses pagades	
a.1) Assegurança directa	9.151
a.2) Reassegurança acceptada	-
a.3) Reassegurança cedida (-)	(692)
b) Variació de la provisió per prestacions (+/-) (Nota 16)	
b.1) Assegurança directa	(329)
b.2) Reassegurança acceptada	-
b.3) Reassegurança cedida (-)	42
c) Despeses imputables a les prestacions (Nota 19)	274
II.6- Variació d'altres provisions tècniques, netes de reassegurança (+/-)	4.170
a) Provisions per a assegurances de vida (Nota 16)	
a.1) Assegurança directa	6.325
a.2) Reassegurança acceptada	-
a.3) Reassegurança cedida (-)	-
b) Provisió per a assegurances de vida en què el prenedor assumeix el risc de la inversió (Nota 12)	(2.155)
c) Altres provisions tècniques	-
II.7- Participació en beneficis i extorns	
a) Prestacions i despeses per participació en beneficis i extorns	-
b) Variació de la provisió per participació en beneficis i extorns (+/-)	-
II.8- Despeses d'explotació netes	372
a) Despeses d'adquisició (Nota 19)	648
b) Despeses d'administració (Nota 19)	282
c) Comissions i participacions en la reassegurança cedida i retrocedida	(558)
II.9- Altres despeses tècniques (+/-)	788
a) Variació del deteriorament per insolvències (+/-)	-
b) Variació del deteriorament de l'immobilitzat (+/-)	-
c) Altres (Nota 19)	788
II.10- Despeses de l'immobilitzat material i de les inversions	202
a) Despeses de gestió de les inversions	
a.1) Despeses de l'immobilitzat material i de les inversions immobiliàries	-
a.2) Despeses de les inversions i comptes financers (Nota 19)	202
b) Correccions de valor de l'immobilitzat material i de les inversions	
b.1) Amortització de l'immobilitzat material i de les inversions immobiliàries	-
b.2) Deteriorament de l'immobilitzat material i de les inversions immobiliàries (Notes 8 i 9)	-
b.3) Deteriorament d' inversions financeres (Nota 11)	-
c) Pèrdues procedents de l'immobilitzat material i de les inversions	
c.1) De l'immobilitzat material i de les inversions immobiliàries	-
c.2) De les inversions financeres (Nota 11)	-
II.11- Despeses d'inversions afectes a assegurances de vida en què el prenedor assumeix el risc de la inversió (Nota 12)	4.680
II.12- Subtotal (Resultat del compte tècnic de l'assegurança de vida)	59

Les notes 1 a 23 descrites a la Memòria adjunta i als Annexos I i II formen part integrant del Compte de Pèrdues i Guanyes consolidat a 31 de desembre de 2016.

**MUTUALITAT DE PREVISIÓ SOCIAL DEL COL·LEGI OFICIAL
D'ENGINYERS INDUSTRIALS DE CATALUNYA, A PRIMA FIXA
I ENTITATS DEPENDENTS**

**COMPTE DE PÈRDUES I GUANYES CONSOLIDAT A 31 DE DESEMBRE DE 2016
(Milers d'Euros)**

Compte de Resultats Consolidada	31.12.2016
III.1- Ingressos de l'immobilitzat material i de les inversions	399
a) Ingressos procedents de les inversions immobiliàries	-
b) Ingressos procedents de les inversions financeres	399
c) Aplicacions de correccions de valor per deteriorament de l'immobilitzat material i de les inversions	-
c.1) De l'immobilitzat material i de les inversions immobiliàries	-
c.2) De les inversions financeres	-
d) Beneficis en la realització de l'immobilitzat material i de les inversions	-
d.1) De l'immobilitzat material i de les inversions immobiliàries	-
d.2) De les inversions financeres (Nota 11)	-
III.2- Despeses de l'immobilitzat material i de les inversions	12
a) Despeses de gestió de les inversions	-
a.1) Despeses de l'immobilitzat material i de les inversions immobiliàries	-
a.2) Despeses de les inversions i comptes financeres	12
b) Correccions de valor de l'immobilitzat material i de les inversions	-
b.1) Amortització de l'immobilitzat material i de les inversions immobiliàries	-
b.2) Deteriorament de l'immobilitzat material i de les inversions immobiliàries	-
b.3) Deteriorament de les inversions financeres (Nota 11)	-
c) Pèrdues procedents de l'immobilitzat material i de les inversions	-
c.1) De l'immobilitzat material i de les inversions immobiliàries	-
c.2) De les inversions financeres (Nota 11)	-
III.3- Altres Ingressos (Notes 1 i 19)	2.626
a) Ingressos per l'administració de fons de pensions	524
b) Resta d'ingressos	2.102
III.4- Altres Despeses (Notes 1 i 19)	2.761
a) Despeses per l'administració de fons de pensions	872
b) Resta de despeses	1.889
III.5- Subtotal (Resultat del Compte No Tècnic)	252
III.6- Resultat abans d'impostos (I.10 + II.12 + III.5)	356
III.7- Impost sobre Beneficis (Nota 15)	(62)
III.8- Resultat procedent de les operacions continuades (III.6 + III.7)	294
III.9- Resultat procedent de les operacions interrompudes net d'impostos (+/-)	-
III.10- Resultat de l'Exercici (III.8 + III.9) (Nota 4)	294

Les notes 1 a 23 descrites a la Memòria adjunta i als Annexos I i II formen part integrant del Compte de Pèrdues i Guanyes consolidat a 31 de desembre de 2016.

**MUTUALITAT DE PREVISIÓ SOCIAL DEL COL·LEGI OFICIAL
D'ENGINYERS INDUSTRIALS DE CATALUNYA, A PRIMA FIXA
I ENTITATS DEPENDENTS**

ESTATS DE CANVIS EN EL PATRIMONI NET CONSOLIDAT A 31 DE DESEMBRE DE 2016

A) ESTAT D'INGRESSOS I DESPESES RECONEGUTS CONSOLIDATS

(Milers d'Euros)

ESTAT D'INGRESSOS I DESPESES RECONEGUTS	Exercici 2016
I) RESULTAT CONSOLIDAT DE L'EXERCICI	294
II) ALTRES INGRESSOS I DESPESES RECONEGUTS	(66)
II.1 Actius financers disponibles per a la venda <i>Guany i pèrdues per valoració</i> <i>Imports transferits al compte de pèrdues i guanys</i> <i>Altres reclassificacions</i>	 (16) (15) (1)
II.2. Cobertures dels fluxos d'efectiu <i>Guany i pèrdues per valoració</i> <i>Imports transferits al compte de pèrdues i guanys</i> <i>Imports transferits al valor inicial de les partides cobertes</i> <i>Altres reclassificacions</i>	
II.3. Cobertura d'inversions netes en negoci a l'estranger <i>Guany i pèrdues per valoració</i> <i>Imports transferits al compte de pèrdues i guanys</i> <i>Altres reclassificacions</i>	
II.4. Diferències de canvi i conversió <i>Guany i pèrdues per valoració</i> <i>Imports transferits al compte de pèrdues i guanys</i> <i>Altres reclassificacions</i>	
II.5. Correcció d'assimetries comptables <i>Guany i pèrdues per valoració</i> <i>Imports transferits al compte de pèrdues i guanys</i> <i>Altres reclassificacions</i>	
II.6. Actius mantinguts per a la venda <i>Guany i pèrdues per valoració</i> <i>Imports transferits al compte de pèrdues i guanys</i> <i>Altres reclassificacions</i>	
II.7. Guanys / (pèrdues) actuàrials per retribucions a llarg termini al personal	(72)
II.8. Altres ingressos i despeses reconeguts	22
II.9. Impost sobre beneficis	22
III) TOTAL D'INGRESSOS I DESPESES RECONEGUDES	228
a) Total d'ingressos i despeses atribuïts a la societat dominant	216
b) Total d'ingressos i despeses atribuïts a socis externs	2

Les notes 1 a 23 descrites a la Memòria adjunta i als Annexos I i II formen part integrant de l'estat d'ingressos i despeses consolidat reconeguts a 31 de desembre de 2016.

MUTUALITAT DE PREVISIÓ SOCIAL DEL COL·LEGI OFICIAL D'ENGINYERS INDUSTRIALS DE CATALUNYA, A PRIMA FIXA I ENTITATS DEPENDENTS

ESTATS DE CANVIS EN EL PATRIMONI NET CONSOLIDAT A 31 DE DESEMBRE DE 2016

B) ESTAT DE CANVIS EN EL PATRIMONI NET CONSOLIDAT

(Milers d'Euros)

	Capital	Reserves	Resultat de l'exercici atribuïble a l'Entitat dominant	Socis Externs	Ajustos per canvis de valor	TOTAL
Saldo final de l'exercici 2015	5.400	2.435	578	120	(35)	8.498
I. Ajustos per canvis de criteri	-	-	-	-	-	-
II. Ajustos per errors	-	-	-	-	-	-
Saldo ajustat a l'inici de l'exercici 2016	5.400	2.435	578	120	(35)	8.498
I. Total ingressos i despeses reconeguts	-	(54)	282	12	(12)	228
II. Operacions amb socis						
Distribució Resultat exercici 2015	-	578	(578)	-	-	-
1. Augments de capital	-	-	-	-	-	-
2. Reduccions de capital (-)	-	-	-	-	-	-
3. Conversió de passius financers en patrimoni net	-	-	-	-	-	-
4. Distribució de dividends (-)	-	-	-	-	-	-
5. Operacions amb accions pròpies (netes)	-	-	-	-	-	-
6. Increment (reducció) de patrimoni net resultant d'una combinació de negocis	-	-	-	-	-	-
7. Altres operacions amb socis	-	-	-	-	-	-
III. Altres variacions del patrimoni net						
1. Pagaments basats en instruments de patrimoni	-	-	-	-	-	-
2. Traspessos entre partides de patrimoni net	-	-	-	-	-	-
3. Altres variacions	-	-	-	-	-	-
Saldo final de l'exercici 2016	5.400	2.959	282	132	(47)	8.726

Les notes 1 a 23 descrites a la Memòria adjunta i als Annexos I i II formen part integrant de l'estat total de canvis en el patrimoni net del consolidat a 31 de desembre de 2016.

MUTUALITAT DE PREVISIÓ SOCIAL DEL COL·LEGI OFICIAL D'ENGINYERS INDUSTRIALS DE CATALUNYA, A PRIMA FIXA I ENTITATS DEPENDENTS

ESTAT DE FLUXOS D'EFECTIU CONSOLIDAT CORRESPONENT A L'EXERCICI 2016 (Milers d'Euros)

	Exercici 2016
A) FLUXOS D'EFECTIU DE LES ACTIVITATS D'EXPLOTACIÓ	
A.1) Activitat asseguradora	
1.- Cobraments assegurança directa, coassegurança i reassegurança acceptat	14.841
2.- Pagaments assegurança directa, coassegurança i reassegurança acceptat	10.612
3.- Cobraments reassegurança cedida	647
4.- Pagaments reassegurança cedida	1.731
5.- Recobriment de prestacions	1
6.- Pagaments de retribucions a mediadors	-
7.- Altres cobraments d'explotació	2.014
8.- Altres pagaments d'explotació	-
9.- Total cobraments d'efectiu de l'activitat asseguradora (1+3+5+7) = I	17.503
10.- Total pagaments d'efectiu de l'activitat asseguradora (2+4+6+8) = II	12.343
A.2) Altres activitats d'explotació	
1.- Cobraments d'activitats de gestió de fons de pensions	524
2.- Pagaments d'activitats de gestió de fons de pensions	-
3.- Cobraments d'altres activitats	716
4.- Pagaments d'altres activitats	3.393
5.- Total cobraments d'efectiu d'altres activitats d'explotació (1+3) = III	1.240
6.- Total pagaments d'efectiu d'altres activitats d'explotació (2+4) = IV	3.393
7.- Cobraments i pagaments per impost sobre beneficis (V) (+/-)	(32)
A.3) Total fluxos d'efectiu nets d'activitats d'explotació (I-II+III-IV+V)	2.975
B) FLUXOS D'EFECTIU DE LES ACTIVITATS D'INVERSIÓ	
B.1) Cobraments d'activitats d'inversió	
1.- Immobilitzat material	-
2.- Inversions immobiliàries	5
3.- Actius intangibles	-
4.- Instruments financers	25.259
5.- Participacions en entitats del grup, multigrup i associades	-
6.- Interessos cobrats	914
7.- Dividends cobrats	-
8.- Unitat de negoci	-
9.- Altres cobraments relacionats amb activitats d'inversió	3
10.- Total cobraments d'efectiu de les activitats d'inversió (1+2+3+4+5+6+7+8+9) = VI	26.181
B.2) Pagaments d'activitats d'inversió	
1.- Immobilitzat material	17
2.- Inversions immobiliàries	-
3.- Actius intangibles	193
4.- Instruments financers	26.037
5.- Participacions en entitats del grup, multigrup i associades	-
6.- Unitat de negoci	-
7.- Altres pagaments relacionats amb activitats d'inversió	58
8.- Total pagaments d'efectiu de les activitats d'inversió (1+2+3+4+5+6+7) = VII	26.305
B.3) Total fluxos d'efectiu d'activitats d'inversió (VI - VII)	(124)
C) FLUXOS D'EFECTIU DE LES ACTIVITATS DE FINANÇAMENT	
C.1) Cobraments d'activitats de finançament	
1.- Passius subordinats	-
2.- Cobraments per emissió d'instruments de patrimoni i ampliació de capital	-
3.- Derrames actives i aportacions dels socis o mutualistes	-
4.- Alienació de valors propis	-
5.- Altres cobraments relacionats amb activitats de finançament	-
6.- Total cobraments d'efectiu de les activitats de finançament (1+2+3+4+5) = VIII	-
C.2) Pagaments d'activitats de finançament	
1.- Dividends als accionistes	-
2.- Interessos pagats	-
3.- Passius subordinats	-
4.- Pagaments per devolució d'aportacions als accionistes	-
5.- Derrames passives i devolució d'aportacions als mutualistes	-
6.- Adquisició de valors propis	-
7.- Altres pagaments relacionats amb activitats de finançament	-
8.- Total pagaments d'efectiu de les activitats de finançament (1+2+3+4+5+6+7) = IX	-
C.3) Total fluxos d'efectiu nets d'activitats de finançament (VIII - IX)	
Efecte de les variacions dels tipus de canvi (X) (+/-)	-
Total augment / disminucions d'efectiu i equivalents (A.3 + B.3 + C.3 + X)	2.851
Efectiu i equivalents a l'inici del període	6.349
Efectiu i equivalents al final del període	9.200
COMPONENTS DE L'EFECTIU I EQUIVALENTS AL FINAL DEL PERÍODE	
1.- Caixa i bancs	9.200
2.- Altres actius financers	-
3.- Descoberts bancaris reintegrables a la vista	-
Total efectiu i equivalents al final del període (1 + 2 - 3)	9.200

Les notes 1 a 23 descrites a la Memòria adjunta i als Annexos I i II formen part integrant de l'estat de fluxos d'efectiu consolidat a 31 de desembre de 2016.

**MEMÒRIA
CONSOLIDADA**

Mutualitat de Previsió Social del Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials de Catalunya, a prima fixa i Entitats dependents

Memòria consolidada corresponent a l'exercici anual acabat el 31 de desembre de 2016

1. Informació general sobre l'Entitat dominant i la seva activitat

Mutualitat de Previsió Social del Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials de Catalunya, a prima fixa i Entitats dependents (d'ara en endavant, Grup Mútua dels Enginyers) configuren un grup consolidat d'empreses que desenvolupen bàsicament les seves operacions al sector assegurador.

La Mutualitat de Previsió Social del Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials de Catalunya, a prima fixa (d'ara endavant l'Entitat) és una institució privada sense ànim de lucre que exerceix una modalitat asseguradora de caràcter voluntari, complementari i alternatiu al sistema de Seguretat Social obligatori, mitjançant aportacions a quota fixa dels socis mutualistes i assegurats. La seva duració és indefinida i el seu domicili social es troba a Via Laietana, número 39, de Barcelona. L'Entitat té autorització per l'exercici de la seva activitat en tot el territori espanyol, essent actualment Catalunya on té, majoritàriament, el seu negoci.

L'Entitat es constituí oficialment el 27 de juliol de 1959, el seu CIF és V08430191, està inscrita al Registre de Mutualitats de Previsió Social de Catalunya del Departament d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya, amb la clau 0099, al Registre administratiu d'entitats asseguradores de la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions (d'ara endavant, DGSFP) del Ministeri d'Economia i Competitivitat, amb la clau P-3159, al Registre d'Entitats Gestores i Dipositàries de Fons de Pensions, amb la clau G-0105, i també al Registre Mercantil.

L'objecte social de l'Entitat és la pràctica d'operacions d'assegurances de vida, així com de les altres operacions sotmeses a l'ordenació de l'assegurança privada, en particular les d'assegurança o capitalització, gestió de fons de jubilació, pensions i de qualsevol altra de les que autoritza la Llei sobre Ordenació i Supervisió de les Assegurances Privades, el seu Reglament i les disposicions complementàries a les que l'Entitat es troba sotmesa, previ al compliment dels requisits en ella exigits.

L'Entitat opera, amb autorització de la DGSFP, en els rams de vida incloent accidents i malaltia com a garanties complementàries. Tots els contractes emesos conforme al text refós de la Llei d'Ordenació i Supervisió d'Assegurances Privades, la Llei de Contracte d'Assegurança i la resta de disposicions de desenvolupament es consideren com contractes d'assegurança. Tanmateix, l'Entitat està inscrita en el Registre de Societats Gestores i Dipositàries de Fons de Pensions i és gestora de 12 Fons de Pensions a 31 de desembre del 2016:

1. Fons de Pensions dels Enginyers Industrials de Catalunya, F.P. (Associatiu P.P)
2. Fons de Pensions dels Enginyers Industrials de Catalunya 2, F.P. (Tresor P.P)
3. Fons de Pensions dels Enginyers Industrials de Catalunya 3, F.P. (Mixt P.P)
4. Fons de Pensions dels Enginyers Industrials de Catalunya 4, F.P. (Borsa P.P)
5. Fons de Pensions dels Enginyers Industrials de Catalunya 5, F.P. (Valor 5 P.P)
6. Fons de Pensions dels Enginyers Industrials de Catalunya 6, F.P. (2019 P.P)
7. Fons de Pensions dels Enginyers Industrials de Catalunya 7, F.P. (Fonsgestió P.P)
8. Fons de Pensions dels Enginyers Industrials de Catalunya 9, F.P. (Consolidació Creixent P.P)
9. Fons de Pensions dels Enginyers Industrials de Catalunya 10, F.P. (Horitzó 2018 P.P)
10. A&G Stela Maris Conservador F.P
11. A&G Stela Maris Variable F.P
12. A&G Stela Maris Equilibrado F.P

Els drets consolidats totals gestionats ascendeixen a 42.693 milers d'euros a 31 de desembre de 2016. Els ingressos bruts meritats per comissions de gestió dels diferents fons han ascendit a 524 milers d'euros en l'exercici 2016 i es troben comptabilitzats dintre de l'epígraf "Altres ingressos" del compte no tècnic. Tanmateix, les despeses associades a aquesta gestió han estat de 873 milers d'euros en l'exercici 2016 presentant-se en el mateix compte no tècnic sota l'epígraf "Altres despeses".

Constitueixen l'objecte social de l'Entitat les següents activitats:

- La previsió social entre els seus mutualistes, sense ànim de lucre, amb caràcter alternatiu i complementari al sistema públic de seguretat social. Els seus fins consisteixen en la protecció i l'ajuda més àmplies als seus socis mutualistes i assegurats contra circumstàncies fortuïtes i previsibles, de la manera que disposen els seus estatuts i els reglaments corresponents o pòlisses.
- Per al millor compliment del seu objecte de previsió social, ja sigui de forma complementària o accessòria a aquest, l'Entitat podrà gestionar plans de pensions, fons de pensions i fons col·lectius de jubilació, així com intervenir i col·laborar amb terceres persones en la gestió de fons d'inversió col·lectiva i, en general, en tota mena d'operacions de naturalesa financera i de serveis que suposin la realització d'una activitat connexa o directament relacionada amb el seu objecte de previsió social, incloses les relacions de representació d'entitats d'aquesta naturalesa davant els mutualistes, sempre d'acord amb la normativa aplicable i amb autorització prèvia per part de l'organisme competent, si és el cas. Finalment, podrà realitzar altres activitats i prestacions accessòries de caràcter social i de serveis.
- Podrà establir convenis per a la distribució de productes amb altres entitats asseguradores, mitjancers d'assegurances i entitats del mercat financer en general, per donar compliment al que s'estableix al paràgraf anterior.

Al mes de desembre de 2016 es va aprovar el Reial Decret 602/2016, de 2 de desembre, pel qual es modifica el Pla General de Comptabilitat aprovat pel Reial Decret 1514/2007, de 16 de novembre i les Normes per a la formulació de comptes anuals consolidats aprovades pel Reial Decret 1159/2010, de 17 de setembre. L'esmentat Reial Decret 602/2016 és d'aplicació als exercicis que s'iniciïn a partir de l'1 de gener de 2016. En l'article tercer de l'esmentat Reial Decret es modifica es modifica l'article 7.1 de les Normes per a la formulació de comptes anuals consolidats, quedant redactat de la següent manera:

"Article 7. Dispensa de l'obligació de consolidar"

1. *No obstant el que disposa l'article anterior, les societats en ell esmentades no estaran obligades a efectuar la consolidació en els casos següents:*
 - a) *Quan el conjunt del grup o subgrup no sobrepassi les dimensions assenyalades a l'article 8 d'aquestes normes, llevat que alguna de les societats del grup tingui la consideració d'entitat d'interès públic segons la definició establerta a l'article 3.5. de la Llei 22/2015, de 20 de juliol, d'auditoria de comptes.*

En conseqüència, derivat de la modificació establerta en el Reial Decret esmentat anteriorment, el present exercici és el primer en el que la societat presenta comptes anuals consolidats, havent estat dispensada d'això en exercicis anteriors.

L'Entitat té a 31 de desembre de 2016, un total de 7.955 mutualistes i 11.930 subjectes protegits.

De conformitat amb el que estableix l'article 17 de l'Ordre ECO/734/2004, de l'11 de març, del Ministeri d'Economia, sobre els departaments i serveis d'atenció al client i el defensor del client de les Entitats financeres, es resumeix a continuació l'informe anual que es presentarà a la Junta Rectora del dia 30 de març del 2017. La tipologia de les reclamacions presentades ha estat la següent:

	Núm. de Reclamacions	Resolucions			Defensor
		No satisfet	Indiferent	Satisfet	
Atenció de clients	-	-	-	-	-
Comunicació	3	-	2	-	1
Gestió	-	-	-	-	-
Tramitacions de sinistres	1	1	-	-	-
Tramitacions de baixes	-	-	-	-	-
Total	4	1	2	-	1

2. Entitats dependents, associades i multigrup

2.1. Entitats dependents

Mutualitat de Previsió Social del Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials de Catalunya, a prima fixa, és el principal accionista i l'Entitat de major actiu del conjunt de societats sotmeses a una mateixa unitat de decisió.

La consolidació s'ha realitzat aplicant el mètode d'integració global a totes les Entitats dependents, que són aquelles en les quals el Grup exerceix o pot exercir, directa o indirectament, el seu control, entès com el poder

de dirigir les polítiques financeres i d'explotació d'una empresa per obtenir beneficis econòmics de les seves activitats. Aquesta circumstància es manifesta, en general encara que no únicament, per la titularitat, directa o indirecta, del 50% o més dels drets de vot de l'Entitat.

La participació dels accionistes minoritaris al patrimoni i als resultats de les Entitats dependents consolidades es presenta sota la denominació "Socis externs" dins de l'epígraf "Patrimoni net" dels balanços de situació consolidats i en "Resultat atribuït als socis externs" dins del compte de resultats consolidats, respectivament.

A l'Annex 1, es detallen les Entitats dependents incloses al perímetre de consolidació. Totes elles tenen el mateix exercici econòmic del Grup.

3. Aplicació del resultat

3.1. Marc Normatiu d'Informació financera aplicable al Grup

Aquests comptes anuals consolidats s'han formulat per la Junta Rectora d'acord amb el marc normatiu d'informació financera aplicable al Grup, que és el que s'estableix a:

- a) El Codi de Comerç i la resta de la legislació mercantil.
- b) Les Normes per la Formulació de Comptes Anuals Consolidats aprovades pel Reial Decret 1159/2010 i el Pla General de Comptabilitat aprovat pel Reial Decret 1514/2007 i les seves adaptacions sectorials i, en particular, l'adaptació Sectorial del Pla de Comptabilitat a les Entitats Asseguradores, aprovat pel RD 1317/2008 del 24 de juliol, i la modificació aprovada pel RD 1736/2010, de 23 de desembre.
- c) Llei 20/2015, de 14 de juliol, d'Ordenació, Supervisió i Solvència de les Entitats Asseguradores i Reasseguradores ("LOSSEAR").
- d) Reial Decret 1060/2015, de 20 de novembre, d'Ordenació, Supervisió i Solvència de les Entitats Asseguradores i Reasseguradores ("ROSSEAR"), així com els articles vigents del Reial Decret 2486/1998 de 20 de novembre, pel qual s'aprova el Reglament d'Ordenació i Supervisió d'Assegurances (d'ara en endavant, "ROSSP").
- e) Les normes d'obligat compliment aprovades per l'Institut de Comptabilitat i Auditoria de Comptes en el desenvolupament del Pla General Comptable i les seves normes complementàries.
- f) Disposicions reguladores establertes per la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions.
- g) La resta de la normativa comptable espanyola que resulti d'aplicació.

3.2. Imatge fidel

Els comptes anuals consolidats adjunts, han estat elaborats d'acord amb el marc normatiu d'informació financera que resulta d'aplicació al Grup i en particular, als principis i criteris comptables en ell continguts, de forma que mostren la imatge fidel del patrimoni, de la situació financera, dels resultats del Grup i de l'Estat de fluxos d'efectiu haguts durant el corresponent exercici.

Els comptes anuals consolidats adjuntats han estat obtinguts dels registres comptables de l'Entitat dominant i de les seves Entitats participades i inclouen certs ajusts i reclassificacions que tenen per objecte homogeneïtzar els principis i criteris seguits per les Entitats integrades amb els de Mutualitat de Previsió Social del Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials de Catalunya, a prima fixa.

Aquests comptes anuals, que la Junta Rectora de l'Entitat dominant ha formulat amb data 30 de març de 2017, estaran sotmeses dins del termini legal d'aprovació dels mutualistes a l'exercici de les competències de l'Assemblea General de Mutualistes de l'Entitat dominant i s'estima que seran ratificats sense cap modificació.

A 31 de desembre de 2016, la moneda de presentació del Grup és l'euro.

Les xifres es presenten en milers d'euros llevat ser que s'indiqui explícitament la utilització d'una altra unitat monetària. Determinada informació financera d'aquestes comptes anuals ha estat arrodonida i, conseqüentment, les xifres mostrades com a totals en aquest document podrien variar lleugerament de l'operació aritmètica exacta de les xifres que la precedeixen.

A la Nota 5 es resumeixen els principis comptables i les normes de valoració més significatives aplicades a la preparació dels comptes anuals consolidats del Grup corresponents a l'exercici 2016.

3.3. Principis comptables no obligatoris aplicats

No s'han aplicat principis comptables no obligatoris. Per l'elaboració d'aquests comptes anuals consolidats s'han seguit els principis comptables i els criteris de valoració generalment acceptats, descrits a la Nota 5. No existeix cap principi comptable obligatori que, sent significatiu el seu efecte als comptes anuals consolidats, no s'hagi aplicat a l'elaboració dels comptes anuals consolidats adjunts.

3.4. Aspectes crítics de la valoració i estimació de la incertesa

En l'elaboració dels comptes anuals consolidats adjunts s'han utilitzat estimacions realitzades pels Administradors del Grup per valorar alguns dels actius, passius, ingressos, despeses i compromisos que figuren registrats en elles. Aquestes estimacions i judicis de valor en relació al futur s'avaluen continuament i es basen amb l'experiència històrica i altres factors, inclosos les expectatives de successos futurs que es consideren raonables sota determinades circumstàncies.

Bàsicament aquestes estimacions es refereixen a:

- El valor de mercat de determinats instruments financers (vegeu Notes 11 i 12).
- L'avaluació de possibles pèrdues per deteriorament de determinats actius (vegeu Notes 7, 8 i 9 d'immobilitzat intangible, immobilitzat material i inversions immobiliàries així com la Nota 11 d'actius financers i de participacions en entitats del Grup, respectivament).
- L'avaluació del deteriorament dels crèdits per operacions d'assegurança, reassegurança i altres crèdits (vegeu Nota 13).
- La vida útil de l'immobilitzat intangible i material i les inversions immobiliàries (vegeu Notes 5.3 i 5.4).
- La determinació del valor de les provisions tècniques (vegeu Nota 16).
- Les hipòtesis utilitzades en el càlcul actuarial dels actius i passius per compromisos per pensions de prestació definida i altres compromisos amb el personal (vegeu Notes 5.14 i 22.1).
- El càlcul dels valors raonables de determinats actius, el seu valor en ús, i els valors actuals.
- La despesa per Impost de Societats (vegeu Nota 15.1)

Tot i que aquestes estimacions han estat realitzades sobre la base de la millor informació disponible al tancament de l'exercici 2016, és possible que els esdeveniments que puguin tenir lloc en el futur obliguin a modificar-les (a l'alça o a la baixa) en els pròxims exercicis, el que es realitzaria, en el seu cas, de forma prospectiva.

3.5. Comparació de la informació

Tal i com es menciona a la Nota 1, d'acord a la modificació de l'article 7 de les Normes per a la Formulació de Comptes Anuals Consolidats introduïda pel Real Decret 602/2016, de 2 de desembre, l'exercici 2016 és el primer en el que els administradors de l'Entitat dominant formulen comptes anuals consolidats. D'acord al que s'estableix en les Normes esmentades, no es presenten les xifres comparatives de l'exercici anterior.

3.6. Principis de consolidació

Els comptes anuals consolidats comprenen, addicionalment de les dades corresponents a l'Entitat dominant, la informació corresponent a les Entitats dependents.

Es consideren entitats dependents, aquelles entitats en què, independentment de la seva forma jurídica, el Grup té el control, és a dir, el poder per dirigir les polítiques financeres i d'explotació d'aquestes entitats, amb la finalitat d'obtenir beneficis de les seves activitats.

En l'Annex I d'aquesta memòria es facilita informació rellevant sobre aquestes Entitats i a la Nota 6 de la Memòria es facilita informació sobre les variacions més significatives produïdes durant l'exercici 2016.

Els comptes anuals de les Entitats dependents es consoliden amb la Mutualitat de Previsió Social del Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials de Catalunya, a prima fixa per aplicació del mètode d'integració global, que consisteix en l'agregació dels actius, passius i patrimoni net, ingressos i despeses, de natura similar, que figuren en els seus comptes anuals individuals. El valor en llibres de les participacions, directes i indirectes, al capital de les entitats dependents s'elimina amb la fracció del patrimoni net de les entitats dependents que aquelles representen. La resta de saldos i transaccions significatives entre les Entitats consolidades s'elimina en el procés de consolidació. Addicionalment, la participació de tercers en el patrimoni del Grup i en els resultats de l'exercici es presenten en els epígrafs d' "interessos Minoritaris" del balanç consolidat i de "Resultat atribuït a interessos minoritaris" del compte de pèrdues i guanys consolidat, respectivament.

Els estats financers individuals de l'Entitat dominant i de les entitats dependents, utilitzats per l'elaboració dels estats financers consolidats, estan referits a la mateixa data de presentació que es correspon amb el tancament anual i econòmic de cada exercici.

La consolidació dels resultats generats per les Entitats adquirides en un exercici es realitza tenint en consideració, únicament, els relatius al període comprès entre la data d'adquisició i el tancament d'aquest exercici. En el cas de les Entitats dependents que deixen de ser dependents, els resultats s'incorporen fins la data en què deixa de ser entitat dependent del Grup.

En aquells casos en què es produeix un augment dels drets de vot d'una entitat dependent per part del Grup, es calcula la diferència entre el cost de la nova adquisició i la porció dels actius nets addicionals adquirits en funció del valor pel qual figuraven als registres comptables consolidats.

Cap de les Entitats indicades a l'Annex I és cotitzada.

3.7. Compensació de saldos

Tan sols es compensen entre sí -i, conseqüentment, es presenten en els estats financers consolidats pel seu import net- els saldos deutors i creditors amb origen a transaccions que, contractualment o per imperatiu d'una norma legal, contempen la possibilitat de compensació i es té la intenció de liquidar-los pel seu import net o de realitzar l'actiu i procedir al pagament del passiu de forma simultània.

3.8. Agrupació de partides

Determinades partides del balanç, del compte de pèrdues i guanys, de l'estat de canvis en el patrimoni net i de l'estat de fluxos d'efectiu es presenten de forma agrupada per facilitar la seva comprensió. En la mesura que sigui significativa, s'ha inclòs la informació desagregada en les corresponents notes de la memòria.

3.9. Criteris d'imputació d'ingressos i despeses

Atès que l'Entitat dominant opera en el ram de vida i en rams diferents del de vida, porta la comptabilitat separada per ambdós tipus d'activitat i atribueix els ingressos i les despeses originats directament de la pràctica de les operacions d'assegurança al compte tècnic de vida o de no vida, segons la natura de l'operació de la que se'n deriven.

Els criteris seguits per l'assignació de les inversions en els comptes tècnics, són els següents:

- Immobles (ja estiguin classificats com a immobilitzat material o com a inversions immobiliàries): l'assignació es presenta detallada, immoble a immoble, en l'Annex II, que forma part integrant d'aquesta nota.
- Altres inversions financeres: la majoria de les inversions financeres estan afectes a la cobertura dels rams de vida i no vida. La renda fixa s'assigna majoritàriament al compte tècnic de vida. La majoria de les participacions en fons d'inversió s'assignen al compte tècnic de vida, a excepció d'algunes participacions residuals i de les participacions en societats capital-risc que s'assignen al compte tècnic de no vida. Els dipòsits en entitats de crèdit s'assignen als comptes tècnics en funció de les necessitats de cobertura de l'Entitat dominant.

El repartiment o assignació dels comptes comptables d'ingressos i despeses financeres als rams (Vida i No vida) es realitza definint primer la "natura" de cada compte comptable (bàsicament renda variable, renda fixa o altres) i aplicant-li la proporció que representa cada tipologia d'actiu (renda variable, renda fixa o altres) dins del "balanç financer" de vida i no vida.

En el cas del No tècnic se segueix el mateix procediment, però considerant els actius excedentaris "no assignats" al "balanç financer".

4. Aplicació del resultat de l'Entitat dominant

La proposta de distribució del resultat de l'exercici 2016, que la Junta Rectora de l'Entitat dominant sotmetrà a la consideració de l'Assemblea General de Mutualistes, és la següent:

(Milers d'euros)	Exercici 2016
Base de repartiment:	
Pèrdues i Guanys	116
Aplicació:	
Reserves voluntàries	116
Total distribuït	116

5. Normes de registre i valoració

Les principals normes de registre i valoració utilitzades pel Grup en l'elaboració dels seus comptes anuals consolidats corresponents a l'exercici anual acabat el 31 de desembre de 2016, d'acord amb les establertes pel Pla de Comptabilitat de les Entitats Asseguradores ('PCEA'), han estat les següents:

5.1. Principis de consolidació aplicats

Transaccions entre Entitats incloses en el perímetre de consolidació

En el procés de consolidació s'han eliminat els saldos, transaccions i resultats entre Entitats consolidades per integració global. En el cas d'Entitats consolidades per integració proporcional s'han eliminat els saldos, transaccions i els resultats per operacions amb companyies del Grup en la proporció en què s'efectua la seva integració. Els resultats per operacions entre empreses del Grup i empreses associades s'han eliminat en el percentatge de participació que el Grup posseeix en aquestes últimes.

Homogeneïtzació de partides

Els principis i procediments de comptabilitat utilitzats per les Entitats del Grup s'han homogeneïtzat amb la finalitat de presentar els estats financers consolidats amb una base de valoració homogènia.

Conversió d'estats financers en moneda estrangera.

Els estats financers d'entitats participades la moneda funcional de les quals es diferent de la moneda de presentació, euro, es converteixen utilitzant els següents procediments:

- Els actius i passius dels seus balanços es converteixen al tipus de canvi de tancament a data del corresponent balanç.
- Els ingressos i despeses de cadascuna de les partides de resultats es converteixen al tipus de canvi mig acumulat del període en el que es van produir.
- Totes les diferències de canvi que es produeixin com a resultat de l'anterior, es reconeixeran com un component separat del patrimoni net, dins de l'apartat "Ajustos per canvis de valor" que es denomina "Diferències de conversió".

Quan es perd el control, el control conjunt o la influència significativa en una Entitat amb una moneda funcional diferent de l'euro, les diferències de canvi registrades com un component del patrimoni net, relacionades amb aquesta Entitat, es reconeixen en el compte de resultats en el mateix moment en què es reconeix el resultat derivat de l'alineació. Si la participada amb moneda funcional diferent de l'euro és una Entitat multigrup o associada i es produeix una alineació parcial que no origina un canvi en la qualificació de la participada o l'Entitat multigrup passa a associada, únicament s'imputa a resultats la part proporcional de la diferència de conversió. En cas que s'alieni un percentatge d'una dependent amb aquestes característiques sense que es perdi el control, aquest percentatge de la diferència de conversió acumulada s'atribuirà a la participació dels socis externs.

5.2. Fons de comerç i combinacions de negoci

L'adquisició per part de l'Entitat dominant del control d'una Entitat dependent constitueix una combinació de negocis a la que s'aplicarà el mètode d'adquisició. En consolidacions posteriors, l'eliminació de la inversió-patrimoni net de les Entitats dependents es realitzarà amb caràcter general en base als valors resultants d'aplicar el mètode d'adquisició que es descriu a continuació a data de control.

Les combinacions de negocis es comptabilitzen aplicant el mètode d'adquisició pel qual es determina la data d'adquisició i es calcula el cost de la combinació, registrant-se els actius identificables adquirits i els passius assumits al seu valor raonable referit a la mencionada data.

El fons de comerç o la diferència negativa de la combinació es determina per diferència entre els valors raonables dels actius adquirits i passius assumits registrats i el cost de la combinació, tot això referit a la data d'adquisició.

El cost de la combinació es determina per l'agregació de:

- Els valors raonables a data d'adquisició dels actius cedits, els passius incorreguts o assumits i els instruments de patrimoni emesos.
- El valor raonable de qualsevol contraprestació contingent que depèn d'esdeveniments futurs o del compliment de condicions predeterminades.

No formen part del cost de la combinació les despeses relacionades amb l'emissió dels instruments de patrimoni o dels passius financers entregats a canvi dels elements adquirits.

Si la combinació de negocis es realitza per etapes, de manera que amb anterioritat a la data d'adquisició (data de presa de control), existia una inversió prèvia, el fons de comerç o diferència negativa s'obté per la diferència entre:

- El cost de la combinació de negocis, més el valor raonable en la data d'adquisició de qualsevol participació prèvia de l'empresa adquirent en l'adquirida, i,

- El valor dels actius identificables adquirits menys el dels passius assumits, determinat d'acord al que s'indica anteriorment.

Qualsevol benefici o pèrdua que sorgeixi com a conseqüència de la valoració a valor raonable en la data en què s'obté el control de la participació prèvia existent a l'adquirida, es reconeixerà en el compte de pèrdues i guanys. Si amb anterioritat la Inversió en aquesta participada s'hagués valorat pel seu valor raonable, els ajusts per valoració pendents de ser imputats al resultat de l'exercici es transferiran al compte de pèrdues i guanys. D'altra banda, es presumeix que el cost de la combinació de negocis és el millor referent per estimar el valor raonable a data d'adquisició de qualsevol participació prèvia.

Els fons de comerç sorgits de l'adquisició d'Entitats amb moneda funcional diferent de l'euro es valoren amb la moneda funcional de l'Entitat adquirida, realitzant-se la conversió a euros al tipus de canvi vigent a la data del balanç.

Els fons de comerç s'amortitzen i es valoren posteriorment pel seu cost menys l'amortització acumulada i, en el seu cas, l'import acumulat de les correccions valoraries per deteriorament reconegudes. Des de l'1 de gener de 2016, d'acord amb la normativa aplicable, la vida útil del fons de comerç s'ha establert en 10 anys i la seva recuperació és lineal.

A més, al menys anualment, s'analitza si existeixen indicis de deteriorament de valor de les esmentades unitats generadores d'efectiu, i, en cas que n'hi hagi, són sotmeses a un test de deteriorament d'acord amb la metodologia indicada més endavant, procedint-se, en el seu cas, a registrar la corresponent correcció valorativa.

Les correccions valoratives per deteriorament reconegudes en el fons de comerç no són objecte de reversió en exercicis posteriors.

En el supòsit excepcional que sorgeixi una diferència negativa en la combinació, aquesta s'imputa al compte de pèrdues i guanys com un ingrés.

Si a la data de tancament de l'exercici en la que es produeix la combinació no es poden concloure els procediments de valoració necessaris per aplicar el mètode d'adquisició descrit anteriorment, aquesta comptabilització es considera provisional, podent-se ajustar aquests valors provisionals en el període necessari per obtenir la informació requerida que en cap cas serà superior a un any. Els efectes dels ajustaments realitzats en aquest període es comptabilitzen retroactivament modificant la informació comparativa si fos necessari.

Els canvis posteriors en el valor raonable de la contraprestació contingent s'ajusten contra resultats, tret que l'esmentada contraprestació hagi estat classificada com a patrimoni. En aquest cas, els canvis posteriors en els seu valor raonable no es reconeixen.

Si amb posterioritat a l'obtenció del control es produeixen transaccions de venda o compra de participacions d'una subsidiària sense pèrdua del mateix, els impactes d'aquestes transaccions sense canvi de control es comptabilitzen a patrimoni i no es modifica l'import del fons de comerç de consolidació.

5.3. Immobilitzat intangible

Com a norma general, l'immobilitzat intangible es valora inicialment pel seu preu d'adquisició o cost de producció. Posteriorment es valora al seu cost minorat per la corresponent amortització acumulada i, si s'escau, per les pèrdues per deteriorament que hagi experimentat.

El Grup registra en aquest compte les despeses incorregudes en l'adquisició i desenvolupament de programes d'ordinador, inclosos els costos de desenvolupament de les pàgines web. Els costos de manteniment de les aplicacions informàtiques es registren en el compte de pèrdues i guanys de l'exercici en què s'incorren.

L'amortització de les aplicacions informàtiques es realitza aplicant el mètode lineal durant un període de 4 anys.

5.4. Immobilitzat material i Inversions immobiliàries

L'immobilitzat material i les inversions immobiliàries es valoren pel seu preu d'adquisició o cost de producció (revalorat en el cas dels immobles, en acollir-se en la primera aplicació del Pla Comptable de les Entitats Asseguradores, aprovat en el Reial Decret 1317/2008, en la seva disposició transitòria primera), constituït pel valor raonable de qualsevol contraprestació entregada, més el conjunt de desemborsaments dineraris realitzats o compromesos, menys:

- La corresponent amortització acumulada i,
- Si procedeix, les pèrdues estimades que resulten de comparar el valor net de cada partida amb el corresponent import recuperable.

Tenen la consideració d'inversions immobiliàries els terrenys, béns naturals i construccions que es posseeixen per a obtenir rendes, plusvàlues o ambdues. Els terrenys, béns naturals i construccions que es posseeixen per a la prestació de serveis o per a fins administratius es consideren immobilitzacions materials.

Les despeses de conservació i manteniment dels diferents elements que componen l'immobilitzat material i inversions immobiliàries s'imputen al compte de pèrdues i guanys de l'exercici en què s'incurren. Per contra, els imports invertits en millores que contribueixen a augmentar la capacitat o eficiència o a allargar la vida útil d'aquests béns es registren com a major cost dels mateixos.

El Grup amortitza l'immobilitzat material i les inversions immobiliàries seguint el mètode lineal, aplicant els percentatges d'amortització anuals calculats en funció dels anys de vida útil estimada dels respectius béns, segons el següent detall:

	Anys de vida útil estimada
Construccions	Entre 33 i 50 anys
Mobiliari i instal·lacions	Entre 6 i 10 anys
Altres instal·lacions	Entre 8 i 12 anys
Equip informàtic	4 anys

Deteriorament del valor dels actius intangibles, immobilitzat material i inversions immobiliàries

Al tancament de cada exercici, l'Entitat procedeix a estimar mitjançant l'anomenat "Test de deteriorament" la possible existència de pèrdues de valor que redueixin el valor recuperable d'aquests actius a un import inferior al del seu valor en llibres.

L'import recuperable es determina com el major import entre el valor raonable menys els costos de venda i el valor en ús. El procediment implantat per l'Entitat per a la realització d'aquest test és el següent:

- Els càlculs del deteriorament dels actius intangibles i de l'immobilitzat material i inversions immobiliàries s'efectuen, amb caràcter general, element a element de forma individualitzada. Si no és possible estimar l'import recuperable de cada bé o dret individual, l'Entitat dominant determina l'import recuperable de la unitat generadora d'efectiu a la que pertany cada element de l'immobilitzat.
- En el cas dels immobles, el valor raonable és el valor de taxació atorgat per les entitats taxadores autoritzades per a la valoració de béns en el mercat hipotecari conforme a l'establert en l'Ordre ECC 371/2013, de 4 març, per la que es modifica l'Ordre ECO/805/2003, de 27 de març, sobre normes de valoració de bens immobles i de determinats drets per a determinades finalitats financeres.
- Les correccions valoratives individualitzades dels anteriors elements, així com la seva reversió quan desapareixen les circumstàncies que les van motivar, es registren com una despesa o un ingrés, respectivament, en el compte de pèrdues i guanys. La reversió té com límit el valor comptable dels immobilitzats o inversió immobiliària que estaria reconegut en la data de reversió si no s'hagués registrat la pèrdua de valor.

5.5. Arrendaments

Els arrendaments es classifiquen com arrendaments financers sempre i quan de les seves condicions es dedueixi que es transfereixen a l'arrendatari substancialment els riscos i beneficis inherents a la propietat de l'actiu objecte del contracte. Els altres arrendaments es classifiquen com arrendaments operatius.

Durant els exercicis 2016, tots els contractes d'arrendament del Grup, han estat classificats com a arrendaments operatius (vegeu Nota 10).

Arrendament operatiu

Els ingressos i despeses derivats dels acords d'arrendament operatiu es carreguen al compte de pèrdues i guanys en l'exercici en què es meriten.

Així mateix, el cost d'adquisició del bé arrendat es presenta en el balanç conforme a la seva natura, incrementat per l'import dels costos del contracte directament imputables, els quals es reconeixen com despesa en el termini del contracte, aplicant el mateix criteri utilitzat per al reconeixement dels ingressos de l'arrendament.

Qualsevol cobrament o pagament que pogués realitzar-se en contractar un arrendament operatiu, es tracta com un cobrament o pagament anticipat que s'imputa a resultats al llarg del període de l'arrendament, a mesura que se cedeixen o es reben els beneficis de l'actiu arrendat.

5.6. Instruments financers

5.6.1. Actius financers

Classificació

Els actius financers que posseeix el Grup es classifiquen en les següents categories:

- Préstecs i partides a cobrar: actius financers originats en les operacions d'assegurança i reassegurança, o els quals no tenint un origen comercial, no són instruments de patrimoni ni derivats, els seus cobraments són de quantia fixa o determinable i no es negocien en un mercat actiu. S'exclouen els valors representatius de deute i les permutes de fluxos certs o predeterminats que l'Entitat dominant assigna en el moment del seu reconeixement inicial en la categoria d' "Actius financers disponibles per a la venda".
- Inversions mantingudes fins al venciment: valors representatius de deute, amb data de venciment fixada, cobraments de quantia determinada o determinable, que es negocien en un mercat actiu i sobre els quals l'Entitat dominant manifesta la seva intenció i capacitat per a conservar-los en el seu poder fins a la data del seu venciment.
- Altres actius financers a valor raonable amb canvis en el compte de pèrdues i guanys: l'Entitat dominant ha classificat en aquesta categoria les inversions per compte de prenedors que assumeixen el risc de la inversió, determinant-se les provisions d'assegurances de vida per a aquestes modalitats d'assegurances, segons els actius específicament afectes als índexs o als actius que s'han fixat com a referència per determinar el valor econòmic dels seus drets. D'aquesta forma, tant les variacions en el valor raonable dels actius financers afectes com de les provisions associades es registren amb càrrec i/o abonament al compte de pèrdues i guanys.
- També queden inclosos en aquesta categoria els instruments híbrids quan l'Entitat dominant no és capaç de valorar el derivat implícit que incorporen de forma separada o no pot determinar de forma fiable el seu valor raonable així com aquells casos en què opti, en el moment del seu reconeixement inicial, per valorar l'instrument financer híbrid al seu valor raonable.
- Actius financers disponibles per a la venda: s'inclouen els valors representatius de deute, les participacions en fons d'inversió, les permutes de fluxos certs o predeterminats i els instruments de patrimoni d'altres empreses que no hagin estat classificats en cap de les categories anteriors.

Reconeixement inicial

El Grup reconeix els actius financers en el seu balanç quan es converteix en una part obligada del contracte o negoci jurídic conforme a les seves disposicions.

Els recobraments de sinistres només es reconeixen quan la seva realització es troba suficientment garantida en la data de la formulació dels comptes anuals i, per tant, s'espera obtenir d'ells beneficis econòmics. En cap cas es reconeixen actius financers per recobraments de sinistres en funció d'estimacions efectuades amb base en l'experiència de l'Entitat dominant.

Les operacions de compra o venda d'actius financers instrumentades mitjançant contractes convencionals es reconeixen en la data de contractació o de liquidació. Els contractes que poden liquidar-se per diferències es comptabilitzen com un instrument derivat. En particular, les operacions realitzades en el mercat de divises es registren en la data de liquidació, mentre que els actius financers negociats en mercats secundaris de valors, si són instruments de patrimoni, es reconeixen en la data de contractació, i si es tracta de valors representatius de deute, en la data de liquidació.

Valoració inicial

D'acord amb el Pla Comptable de les Entitats Asseguradores, els actius financers que posseeix el Grup, es registren inicialment al valor raonable de la contraprestació lliurada més els costos de la transacció que siguin directament atribuïbles, excepte els que es classifiquen en les categories "d'actius financers mantinguts per negociar" i "altres actius financers a valor raonable amb canvis en el compte de pèrdues i guanys", on els costos de transacció es reconeixen en el compte de pèrdues i guanys de l'exercici.

Quan es tracta d'instruments de patrimoni adquirits, l'import dels drets preferents de subscripció i similars es troba inclòs en la valoració inicial dels mateixos.

Per als instruments financers híbrids, aquells que combinen un contracte principal no derivat i un derivat financer (denominat com "derivat implícit") i que no pot ser transferit de forma independent, l'Entitat dominant avalua si ha de reconèixer, valorar i registrar per separat el contracte principal i el derivat implícit.

En els casos que l'Entitat dominant no ha estat capaç de valorar el derivat implícit de forma separada, o no podia determinar de forma fiable el seu valor raonable, l'instrument financer híbrid s'ha tractat en el seu

conjunt com un actiu o passiu financer inclòs en la categoria d' "Altres actius (o passius) financers a valor raonable amb canvis en el compte de pèrdues i guanys".

Valoració posterior

Els actius financers classificats en les categories de "préstecs i partides a cobrar" i "inversions mantingudes fins al venciment" es valoren pel seu cost amortitzat. Els interessos meritats es comptabilitzen en el compte de pèrdues i guanys, aplicant el mètode del tipus d'interès efectiu.

Els actius financers a valor raonable amb canvis en el compte de pèrdues i guanys i els actius financers mantinguts per negociar es valoren al seu valor raonable, registrant-se en el compte de pèrdues i guanys el resultat de les variacions en aquest valor raonable.

Finalment, els actius financers disponibles per a la venda es valoren al seu valor raonable, registrant-se les variacions en el mateix patrimoni net fins que l'actiu s'alieni o pateixi un deteriorament de valor (descens prolongat i significatiu), moment en el qual aquests resultats acumulats reconeguts prèviament en el patrimoni net passen a registrar-se en el compte de pèrdues i guanys.

En aquest sentit, en general, per als instruments de patrimoni es considera que existeix deteriorament (caràcter permanent) si s'ha produït una caiguda de més del 40% del valor de cotització de l'actiu o si s'ha produït un descens del mateix de manera prolongada durant un període d'un any i mig, sense que s'hagi recuperat el valor.

Per als valors representatius de deute i les permutes de fluxos certs o predeterminats que es troben assignats en la categoria d' "Actius financers disponibles per a la venda", així com la totalitat d'actius financers que no estan registrats a valor raonable, almenys al tancament de l'exercici, el Grup realitza un test de deteriorament. Es considera que existeix evidència objectiva de deteriorament si el valor recuperable de l'actiu financer és inferior al seu valor en llibres. El valor recuperable ve determinat pel valor actual dels fluxos d'efectiu futurs que s'estima que generaran els actius financers que s'avaluen descomptats al tipus d'interès efectiu, calculat en el moment del reconeixement inicial. Per als actius financers que es mantenen fins al venciment, com substitut d'aquest valor recuperable, es pot utilitzar el valor de mercat de l'instrument si és una mesura suficientment fiable del valor que pugui recuperar l'Entitat dominant. Quan es produeix el registre d'aquest deteriorament es registra en el compte de pèrdues i guanys.

En particular, i respecte a les correccions valoratives relatives a les quotes pendents de cobrament, l'Entitat dominant procedeix a la seva dotació amb càrrec en el compte de pèrdues i guanys en funció del deteriorament dels crèdits amb prenedors. Aquest deteriorament es calcula com a mínim al tancament de l'exercici separadament per a cada ram en funció de l'antiguitat dels rebuts pendents de cobrament, segons els següents criteris:

- Les quotes amb antiguitat igual o superior a sis mesos es provisionen pel seu import íntegre.
- Les quotes amb antiguitat igual o superior a tres mesos i inferior a sis mesos es provisionen aplicant un coeficient del 50%.
- Les quotes amb antiguitat inferior a tres mesos es provisionen aplicant un coeficient del 25%.

Les quotes a assegurats reclamades judicialment, així com la provisió per a insolvències dels saldos a cobrar a reasseguradores i crèdits no comercials, es calculen sobre la base d'una anàlisi individualitzat de les possibilitats de cobrament de cada deutor.

El Grup dóna de baixa els actius financers quan expiren o s'han cedit els drets sobre els fluxos d'efectiu del corresponent actiu financer i s'han transferit substancialment els riscos i beneficis inherents a la seva propietat, tals com les vendes en ferm d'actius i les vendes d'actius financers amb pacte de recompra pel seu valor raonable.

D'altra banda, el Grup no dóna de baixa els actius financers, i reconeix un passiu financer per un import igual a la contraprestació rebuda, en les cessions d'actius financers en les quals es retingui substancialment els riscos i beneficis inherents a la seva propietat, tals com el descompte d'efectes, les vendes d'actius financers amb pactes de recompra a un preu fix o al preu de venda més un interès.

5.6.2. Passius Financers

Els instruments financers emesos, incorreguts o assumits es classifiquen com passius financers, en la seva totalitat o en una de les seves parts, quan suposen per al Grup una obligació contractual de lliurar efectiu o un altre actiu financer, o d'intercanviar actius o passius financers amb tercers en condicions potencialment desfavorables.

Classificació

Els passius financers que posseeix el Grup es classifiquen en les categories següents:

- Dèbits i partides a pagar: són aquells que s'han originat en les operacions d'assegurança i reassegurança, o també aquells que, sense tenir un origen comercial, no poden ser considerats com instruments financers derivats.

Els dèbits i partides a pagar es valoren inicialment al valor raonable de la contraprestació rebuda, ajustada pels costos de la transacció directament atribuïbles. Els dèbits per operacions comercials amb venciment no superior a un any i que no tenen un tipus d'interès contractual, així com els desemborsaments exigits per tercers sobre participacions, els imports de les quals s'espera pagar en el curt termini, es valoren pel seu import nominal sempre que l'efecte de no actualitzar els fluxos no és significatiu.

Amb posterioritat, aquests passius es valoren d'acord amb el seu cost amortitzat. Els interessos reportats es comptabilitzen en el compte de pèrdues i guanys aplicant el mètode del tipus d'interès efectiu. No obstant això, els dèbits que s'hagin valorat inicialment al seu valor nominal, continuen valorant-se per aquest import.

El Grup dona de baixa els passius financers quan s'extingeixen les obligacions que els han generat.

5.6.3 Instruments de patrimoni

Un instrument de patrimoni representa una participació residual en el patrimoni de l'Entitat dominant, un cop deduïts tots els seus passius.

Els instruments de capital emesos per l'Entitat dominant es registren en el patrimoni net per l'import rebut, net de les despeses d'emissió.

5.7. Transaccions en moneda estrangera

La moneda funcional utilitzada pel Grup és l'euro. Conseqüentment, les operacions en altres divises diferents de l'euro es consideren denominades en moneda estrangera i es registren segons els tipus de canvi vigents en les dates de les operacions.

Al tancament de l'exercici, els actius i passius monetaris denominats en moneda estrangera es converteixen aplicant el tipus de canvi en la data del balanç. Els beneficis o pèrdues posats de manifest s'imputen directament al compte de pèrdues i guanys de l'exercici en què es produeixen.

En els actius financers de caràcter monetari classificats com a disponibles per a la venda, l'Entitat dominant determina la part dels canvis en la seva valoració que és conseqüència de les variacions en els tipus de canvi i registra la mateixa en el compte de pèrdues i guanys de l'exercici que sorgeixen, mentre que els altres canvis en el valor raonable es reconeixen directament en el patrimoni net.

5.8. Crèdits per operacions d'assegurança directa i reassegurança

Els crèdits per operacions d'assegurança i reassegurança, incloses en la categoria 5.6.1 Préstecs i Partides a Cobrar, es valoren per l'import nominal pendent de cobrament registrant-se, en el seu cas, les oportunes correccions valoratives pels crèdits de dubtós cobrament.

El càlcul de la correcció per deteriorament de les primes pendents de cobrament es realitza al tancament de l'exercici a partir de la informació disponible sobre la situació dels rebuts de primes pendents de cobrament a la data de tancament del mateix.

- Crèdits per operacions d'assegurança directa, prenedors d'assegurança: el càlcul de la provisió de rebuts pendents associada s'ha realitzat en virtut de la norma de valoració 8ª del PCEA. Es calcula separatament per cada ram o risc en el que l'eventual pèrdua derivada de l'impagament del rebut no sigui recuperable en funció d'altres drets econòmics reconeguts a favor del prenedor i estarà constituïda per la part de les primes de tarifa meritades en l'exercici netes del recàrrec de seguretat que, previsiblement i d'acord amb l'experiència dels anys anteriors de la pròpia Entitat, no seran cobrades.
- Crèdits per operacions de reassegurança: Es compona dels saldos a cobrar de les reasseguradores i cedents com a conseqüència de les operacions de compte corrent realitzades amb els mateixos.

5.9. Impost sobre beneficis

La despesa o ingrés per impost sobre beneficis comprèn la part relativa a la despesa o ingrés per l'impost corrent i la part corresponent a la despesa o ingrés per impost diferit.

L'impost corrent és la quantitat que el Grup satisfà com a conseqüència de les liquidacions fiscals de l'impost sobre el benefici relatiu a un exercici. Les deduccions i altres avantatges fiscals en la quota de l'impost, excloses les retencions i pagaments a compte, així com les pèrdues fiscals compensables d'exercicis anteriors i aplicades efectivament en aquest, donen lloc a un menor import de l'impost corrent.

La despesa o l'ingrés per impost diferit es correspon amb el reconeixement i la cancel·lació dels actius i passius per impost diferit. Aquests inclouen les diferències temporals que s'identifiquen com aquells imports que es preveuen pagadors o recuperables derivats de les diferències entre els imports en llibres dels actius i passius i el seu valor fiscal, així com les bases imposables negatives pendents de compensació i els crèdits per deduccions fiscals no aplicades fiscalment. Aquests imports es registren aplicant a la diferència temporal o crèdit que correspongui el tipus de gravamen al que s'espera recuperar-los o liquidar-los.

Es reconeixen passius per impostos diferits per a totes les diferències temporàries imposables, excepte aquelles derivades del reconeixement inicial de fons de comerç o d'altres actius i passius en una operació que no afecta ni al resultat fiscal ni al resultat comptable i no és una combinació de negocis.

Els actius per impostos diferits només es reconeixen en la mesura que es consideri probable que el Grup disposi de guanys fiscals futurs contra els que poder fer-los efectius.

Els actius i passius per impostos diferits, originats per operacions amb càrrecs o abonaments directes en comptes de patrimoni, es comptabilitzen també amb contrapartida en el patrimoni net.

En cada tancament comptable es reconsideren els actius per impostos diferits registrats, efectuant-se les oportunes correccions als mateixos en la mesura que existeixin dubtes sobre la seva recuperació futura. Així mateix, en cada tancament s'avaluen els actius per impostos diferits no registrats en balanç i aquests són objecte de reconeixement en la mesura que passi a ser probable la seva recuperació amb beneficis fiscals futurs.

L'Entitat dominant tributa a l'Impost de Societats sota el règim general a un tipus reduït del 25%.

Amb data 3 de desembre de 2016, s'ha publicat el Reial Decret de la Llei 3/2016, de 2 de desembre, pel que s'adopten mesures a l'àmbit tributari dirigides a la consolidació de les finances públiques i altres mesures urgents en matèria social. La Societat ha portat a terme una anàlisi de l'impacte de la mencionada reforma fiscal, de la qual no s'han registrat impactes significatius.

5.10. Ingressos i despeses

Els ingressos i despeses s'imputen en funció del criteri de meritament, és a dir, quan es produeix el corrent real de béns i serveis que els mateixos representen, amb independència del moment en què es produeixi la corrent monetària o financera derivada d'ells. Aquests ingressos es valoren pel valor raonable de la contraprestació rebuda, deduïts descomptes i impostos. En aquest sentit, atès que les primes i comissions s'abonen i es carreguen, respectivament, en el compte de pèrdues i guanys en el moment de l'emissió del corresponent rebut i els sinistres es carreguen en aquest compte en el moment del seu pagament, al tancament de l'exercici és necessari efectuar les correccions comptables necessàries per a adequar els ingressos i les despeses a aquest principi, vegeu Nota 5.11 de "Provisions tècniques". Els interessos implícits i explícits dels actius financers es reconeixen utilitzant el mètode del tipus d'interès efectiu i els dividendes, quan es declara el dret de l'accionista a rebre'ls. En qualsevol cas, els interessos i dividendes d'actius financers reportats amb posterioritat al moment de l'adquisició es reconeixen com ingressos en el compte de pèrdues i guanys.

A la Nota 3.9 s'indiquen els criteris d'imputació de despeses i ingressos a les activitats de vida i no vida, i dintre de no vida, als diversos rams.

El Grup ha reclassificat les despeses (despeses imputables a prestacions, d'adquisició, d'administració, de les inversions i altres despeses tècniques), mitjançant un mètode basat en la imputació de despeses per activitats funcionals, identificant per a això les activitats i les tasques desenvolupades en cadascun dels processos de negoci i assignant a cadascuna d'aquestes activitats els recursos consumits per les mateixes.

D'aquesta manera, les despeses imputables a prestacions inclouen fonamentalment les despeses de gestió de sinistres, les amortitzacions de l'immobilitzat afectat a aquesta activitat i les despeses en què s'ha incorregut per serveis necessaris per a la seva tramitació.

Les despeses d'adquisició inclouen fonamentalment les amortitzacions de l'immobilitzat afectat a aquesta activitat i les despeses d'estudi, tramitació de sol·licituds i formalització de pòlisses, així com les despeses d'organització comercial directament vinculades a l'adquisició dels contractes d'assegurança.

Les despeses d'administració inclouen les despeses d'administració dels contractes i dels rebuts de prima, de la reassegurança cedida i les amortitzacions de l'immobilitzat afectat a aquesta activitat.

Les despeses imputables a inversions inclouen bàsicament les despeses de gestió de les inversions, tant internes com externes, incloent, en aquest últim cas, els honoraris, les comissions i els corretatges meritats.

Les altres despeses tècniques són les que formen part del compte tècnic però no poden ser imputades, per aplicació del criteri establert, a cap de les destinacions abans esmentades, fonamentalment les despeses de direcció.

Les despeses no tècniques inclouen bàsicament les despeses relacionades amb l'activitat gestora de fons de pensions.

5.11. Provisions tècniques

La valoració de les provisions tècniques s'efectua conforme al que es disposa en el Reial Decret 1060/2015, d'Ordenació, Supervisió i Solvència de les Entitats Asseguradores i Reasseguradores (d'ara en endavant, "Reglament" o "ROSSEAR") i la resta de disposicions de desenvolupament així com la resta de normativa que els resulta d'aplicació.

Provisió per primes no consumides i riscos en curs

La provisió de primes no consumides constitueix la fracció de les primes meritades en l'exercici que ha d'imputar-se al període comprès entre la data de tancament i la finalització del període de cobertura de la pòlissa. Aquesta provisió es calcula per a cada modalitat o ram pel mètode pòlissa a pòlissa, prenent com base de càlcul les primes de tarifa, deduït, si escau, el recàrrec de seguretat.

A 31 de desembre de 2016, l'Entitat dominant no ha comptabilitzat cap import en concepte de provisió per a primes no consumides, en meritar la totalitat de les primes emeses per exercici natural (de gener a desembre).

La provisió de riscos en curs té per objecte complementar la provisió de primes no consumides en la mesura que el seu import no sigui suficient per a reflectir la valoració de tots els riscos i despeses a cobrir, que es corresponguin amb el període de cobertura no transcorregut a la data de tancament de l'exercici. Quan resulta aplicable, aquesta provisió es dota conforme al càlcul establert pel ROSSP, considerant el resultat tècnic per any d'ocurrència conjuntament del propi any de tancament i de l'anterior o dels tres anys anteriors, segons el ram o producte comercial que es tracti.

A 31 de desembre de 2016 no ha estat necessària la constitució d'aquesta provisió.

Provisions tècniques cedides a la reassegurança

Es calculen amb els mateixos criteris que els aplicats en l'assegurança directa, tenint en compte les condicions de cessió establertes en els contractes en vigor.

Provisió d'assegurances de vida

Aquesta provisió inclou la provisió matemàtica. Les provisions matemàtiques, que representen l'excés del valor actual actuarial de les obligacions futures de l'Entitat dominant sobre el de les primes que ha de satisfer el prenedor de l'assegurança, han estat calculades pòlissa a pòlissa per un sistema de capitalització individual, prenent com base de càlcul la prima d'inventari meritada en l'exercici, d'acord amb les Notes Tècniques de cada modalitat (vegeu Nota 16).

Els estudis actuàrials que determinen les provisions matemàtiques, a 31 de desembre de 2016, a excepció del Pla d'Estalvi Multinversió, el Pla Multiempresa Previsió, el Pla de Previsió Assegurat, el Pla de Previsió Social Empresarial de la Mútua dels Enginyers, el Pla d'Estalvi Tax Free SIALP i la prestació de Dependència, estan basats en les hipòtesis següents:

- Tipus d'interès tècnic: 1,15% anual (tipus màxim aplicable per al càlcul de la provisió d'assegurances de vida).
- Taules de mortalitat utilitzades: GKM-95 i PASEM 2010.
- Taules d'invalidesa: EVK-90.
- Sistema de capitalització: individual.
- Vida Jubilació: antic pla (col·lectiu tancat) vida jubilació, el funcionament del qual és idèntic al Garantitzat. En tractar-se de contractes anterior a 1999, l'entitat dominant aplica un tipus d'interès del 4% i 5%, superiors al màxim de la DGSFP, arollint-se a la Disposició Transitòria segona del ROSSP, que permet calcular les provisions dels contractes anteriors al tipus utilitzat pel càlcul de la prima, encara que sigui superior al màxim publicat per la DGSFP, sempre que es disposi d'inversions assignades, de forma global, que generin rendibilitat suficient.

La disposició addicional cinquena del Reial Decret 1060/2015, de 20 de novembre (ROSSEAR), sobre el règim de càlcul de les provisions tècniques a efectes comptables, en referència al tipus d'interès a utilitzar en el càlcul de les provisions d'assegurances de vida, estableix el següent:

- Pels contractes d'assegurança de vida celebrats abans de l'1 de gener de 2016, serà d'aplicació l'article 33 del Reglament d'Ordenació i Supervisió de les Assegurances Privades (ROSSP). No obstant, les entitats que utilitzen pel mencionat càlcul el previ previst als apartats 1.a).1º i 1.b).1º

de l'article 33 del ROSSP, podran optar per no aplicar el citat tipus d'interès i adaptar-se a l'estructura temporal pertinent de tipus d'interès sense risc prevista a l'article 54 del ROSSEAR, incloent, en el seu cas, l'ajust per volatilitat previst a l'article 57 del ROSSEAR, sempre que, en tal cas, les dotacions addicionals s'efectuïn anualment seguint un mètode de càlcul lineal.

Amb data 20 de desembre de 2016, la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions, ha publicat la Guia Tècnica 2/2016 d'Aplicació de la Disposició Addicional Cinquena, del Reial Decret 1060/2015, de 20 de novembre (ROSSEAR) en relació al tipus d'interès pel càlcul de les provisions tècniques a efectes comptables de l'assegurança de vida i de l'assegurança de decessos, i altres declaracions necessàries.

A la mencionada Guia Tècnica s'indica que l'opció d'adaptació a l'estructura temporal pendent de tipus d'interès sense risc podrà fer-se el primer any d'aplicació de la disposició addicional cinquena del ROSSEAR o en un moment posterior, sent en qualsevol cas el termini màxim d'adaptació de deu anys a comptar des del 31 de desembre de 2015.

El Grup ha mantingut, durant l'exercici 2016, el règim del càlcul dels contractes d'assegurances de vida celebrades abans de l'1 de gener de 2016 que venia calculant sota l'estipulat als apartats 1.a).1º i 1.b).2º de l'article 33 del ROSSP. En conseqüència, no s'ha acollit la opció d'adaptació a l'estructura temporal pendent de tipus d'interès sense risc, podent-se acollir de forma posterior, en un termini màxim de deu anys a comptar des del 31 de desembre de 2015.

Provisió per prestacions

Recull l'import total de les obligacions pendents derivades dels sinistres ocorreguts amb anterioritat a la data de tancament de l'exercici. L'Entitat dominant calcula aquesta provisió com la diferència entre el cost total estimat o cert dels sinistres ocorreguts pendents de declaració, liquidació o pagament i el conjunt dels imports ja pagats per raó de tals sinistres.

a) Sinistres pendents de liquidació o pagament i sinistres pendents de declaració

L'import dels sinistres pendents de liquidació o pagament es calcula sobre la base de l'anàlisi individualitzada de cada expedient, en funció de la millor informació disponible a tancament de l'exercici. S'inclouen les despeses de caràcter extern inherents a la liquidació del sinistre, els interessos de demora i les penalitzacions establertes legalment, si escau.

Pel que fa a la provisió per a sinistres pendents de declaració es calcula sobre la base de l'experiència de l'Entitat dominant, prenent en consideració els costos mitjos i els sinistres pendents de declaració dels tres últims anys.

b) Despeses internes de liquidació de sinistres

En la provisió de prestacions s'inclou una estimació per a despeses internes de gestió i tramitació d'expedients per a afrontar les despeses internes de l'Entitat dominant necessàries per a la total finalització dels sinistres que s'han d'incloure en la provisió de prestacions de l'assegurança directa.

Aquesta estimació s'efectua, conforme al que s'estableix en l'article 42 del ROSSP, tenint en compte la relació percentual existent entre les despeses internes imputables a les prestacions i les prestacions pagades corregides per la variació de la provisió de prestacions de cada ram. Aquest percentatge s'aplica sobre la provisió de prestacions de cada ram, una vegada considerat el sistema d'imputació de despeses descrit en la Nota 5.10 i els sistemes de càlcul de la provisió per a prestacions que han estat exposats anteriorment.

Provisions d'assegurança de vida quan el risc de la inversió és del prenedor de l'assegurança

En aquelles assegurances en les quals el prenedor assumeix el risc de la inversió, les provisions tècniques corresponents es determinen en funció dels índexs o actius fixats com a referència per a determinar el valor econòmic dels drets del prenedor.

5.12. Provisions i contingències

En la formulació dels comptes anuals, els Administradors de l'Entitat dominant diferencien entre:

- **Provisions:** saldos creditors que cobreixen obligacions actuals derivades de successos passats, la cancel·lació dels quals és probable que origini una sortida de recursos, però que resultin indeterminats en quant al seu import i/o moment de cancel·lació.
- **Passius contingents:** obligacions possibles sorgides com a conseqüència de successos passats, la materialització futura dels quals està condicionada que succeeixi, o no, un o més esdeveniments futurs independents de la voluntat del Grup.

Els comptes anuals recullen totes les provisions per les quals s'estima que la probabilitat que s'hagi d'atendre l'obligació és major que en cas contrari. Els passius contingents no es reconeixen en els comptes anuals, sinó que s'informa sobre els mateixos en les notes de la memòria, en la mesura que no siguin considerats com a remots.

Les provisions es valoren pel valor actual de la millor estimació possible de l'import necessari per a cancel·lar o transferir l'obligació, tenint en compte la informació disponible sobre el succés i les seves conseqüències, i registrant-se els ajustaments que sorgeixin per l'actualització d'aquestes provisions com una despesa financera conforme es va meritant.

La compensació a rebre d'un tercer en el moment de liquidar l'obligació, sempre que no existeixin dubtes que aquest reemborsament serà percebut, es registra com un actiu, excepte en el cas que existeixi un vincle legal pel qual s'hagi exterioritzat part del risc, i en virtut del qual el Grup no estigui obligat a respondre; en aquesta situació, la compensació es tindrà en compte per a estimar l'import pel qual, si s'escau, figurarà la corresponent provisió.

5.13. Indemnitzacions por acomiadament

D'acord amb la legislació vigent, el Grup està obligat al pagament d'indemnitzacions a aquells empleats amb els quals, sota determinades condicions, rescindeixi les seves relacions laborals. Per tant, les indemnitzacions per acomiadament susceptibles de quantificació raonable es registren com a despesa en l'exercici en el qual s'adopta la decisió i es crea una expectativa vàlida enfront de tercers sobre l'acomiadament. En els comptes anuals adjunts no s'ha registrat provisió alguna per aquest concepte, ja que no estan previstes situacions d'aquesta naturalesa.

5.14. Compromisos per pensions

Retribucions post-ocupació

El Grup té assumit el compromís de complementar les prestacions dels sistemes públics de Seguretat Social que corresponguin a determinats empleats, i als seus drethavents, amb posterioritat a la finalització del període d'ocupació.

Els compromisos post-ocupació mantinguts pel Grup amb els seus empleats es consideren "Plans d'aportació definida" quan el Grup realitza contribucions de caràcter predeterminat a una entitat separada, sense tenir obligació legal ni efectiva de realitzar contribucions addicionals si l'entitat separada no pogués atendre les retribucions als empleats relacionades amb els serveis prestats en l'exercici corrent i en els anteriors. Els compromisos post-ocupació que no compleixin les condicions anteriors seran considerats com "Plans de prestació definida".

A l'exercici 2001, la Junta Rectora va aprovar el Reglament del Pla de Previsió per a tot el personal laboral del Grup amb antiguitat de dos anys, que comprèn la cobertura de les prestacions per jubilació, invalidesa permanent absoluta, invalidesa permanent total i viduïtat, i en el qual es reconeixen serveis passats. Aquest Pla és, bàsicament, de prestació definida, però amb límits màxims tant pel que fa a les prestacions com a les aportacions pel seu finançament. Aquests compromisos estan exterioritzats i figuren coberts per pòlisses d'assegurances, subscriïdes amb VidaCaixa, S.A. de Seguros y Reaseguros.

Les prestacions de risc es cobreixen mitjançant una cobertura anual renovable, mentre que les d'estalvi es cobreixen en forma de prima única pel que fa als serveis passats i els serveis meritats anualment s'aniran assegurant mitjançant noves primes úniques.

5.15. Transaccions amb vinculades

El Grup realitza totes les seves operacions amb vinculades a valors de mercat. Addicionalment, els preus de transferència es troben adequadament suportats, fet pel qual els Administradors de l'Entitat dominant consideren que no existeixen riscos significatius per aquest aspecte dels quals puguin derivar-se passius de consideració en el futur.

6. Variacions en entitats associades, grup i multigrup

Durant l'exercici 2016 no s'han realitzat ni inversions ni desinversions entre empreses del Grup.

7. Immobilitzat intangible

El moviment hagut en l'epígraf del balanç consolidat en l'exercici 2016 ha estat el següent (en milers d'euros):

Exercici 2016

(Milers d'euros)	Saldo a 31.12.2015	Altes	Retirs per baixes o reduccions	Saldo a 31.12.2016
Aplicacions informàtiques-				
Cost	989	193	-	1.182
Amortització acumulada	(904)	(53)	-	(957)
Deteriorament	-	-	-	-
Total net	85	140	-	225

Les addicions de l'immobilitzat corresponen a adquisicions de noves aplicacions informàtiques corresponents al procés d'integració dels sistemes informàtics de les diferents entitats del Grup.

Al tancament de l'exercici 2016 el Grup tenia elements de l'immobilitzat intangible totalment amortitzats que seguien en ús, conforme al següent detall:

(Milers d'euros)	Valor comptable (brut)
	31.12.2016
Aplicacions informàtiques	849
Total	849

Durant l'exercici 2016 el Grup no s'ha registrat cap deteriorament de l'immobilitzat intangible.

8. Immobilitzat material

El moviment hagut en aquest capítol del balanç consolidat en l'exercici 2016, així com la informació més significativa que afecta a aquest epígraf, ha estat el següent (en milers d'euros):

(Milers d'euros)	Terrenys	Construccions	Mobiliari i instal·lacions	Equips per a processos d'informació	Altre immobilitzat	Total
Cost-						
Saldos a 31 de desembre de 2015	384	227	1.383	279	10	2.283
Addicions	-	-	1	16	-	17
Retirs per baixes o reduccions	-	-	-	-	-	-
Traspassos	-	-	-	-	-	-
Saldos a 31 de desembre de 2016	384	227	1.384	295	10	2.300
Amortització acumulada-						
Saldos a 31 de desembre de 2015	-	(122)	(1.115)	(228)	-	(1.465)
Dotacions	-	(14)	(29)	(24)	-	(67)
Retirs per baixes o reduccions	-	-	-	-	-	-
Traspassos	-	-	-	-	-	-
Saldos a 31 de desembre de 2016	-	(136)	(1.144)	(252)	-	(1.532)
Pèrdues per deteriorament-						
Saldos a 31 de desembre de 2015	(30)	-	-	-	-	(30)
Addicions	-	-	-	-	-	-
Baixes	-	-	-	-	-	-
Traspassos	-	-	-	-	-	-
Saldos a 31 de desembre de 2016	(30)	-	-	-	-	(30)
Immobilitzat material net-						
Saldos a 31 de desembre de 2015	354	105	268	51	10	788
Saldos a 31 de desembre de 2016	354	91	240	43	10	738

Durant l'exercici 2016 no ha estat necessari registrar cap deteriorament de l'immobilitzat material.

A l'Annex II s'adjunta el detall dels terrenys i les construccions que son propietat del Grup a 31 de desembre de 2016, classificats com immobilitzat material (ús propi) junt amb l'import de la seva darrera taxació.

Al tancament de l'exercici 2016, el Grup tenia elements de l'immobilitzat material totalment amortitzats que seguien en ús, conforme al següent detall:

(Milers d'euros)	Valor comptable (Brut)
	31.12.2016
Construccions	-
Altres immobilitzats material	1.019
Total	1.019

9. Inversions immobiliàries

Les inversions immobiliàries del Grup es corresponen a immobles destinats a la seva explotació en règim de lloguer.

El moviment produït en aquest capítol del balanç en l'exercici 2016, així com la informació més significativa que afecta a aquest epígraf, ha estat el següent:

Exercici 2016

(Milers d'euros)	Terrenys	Construccions	Total
Cost-			
Saldos a 31 de desembre de 2015	59	178	237
Addicions	-	-	-
Retirs per baixes o reduccions	-	-	-
Traspassos	-	-	-
Saldos a 31 de desembre de 2016	59	178	237
Amortització acumulada			
Saldos a 31 de desembre de 2015	-	(48)	(48)
Dotacions	-	(5)	(5)
Retirs per baixes o reduccions	-	-	-
Traspassos	-	-	-
Saldos a 31 de desembre de 2016	-	(53)	(53)
Pèrdues per deteriorament			
Saldos a 31 de desembre de 2015	-	(73)	(73)
Addicions	-	-	-
Baixes	-	-	-
Traspassos	-	-	-
Saldos a 31 de desembre de 2016	-	(73)	(73)
Inversions immobiliàries-			
Saldos a 31 de desembre de 2015	59	57	116
Saldos a 31 de desembre de 2016	59	52	111

El valor comptable brut correspon al seu cost d'adquisició, que va ser actualitzat a l'1 de gener del 2007, d'acord amb les taxacions efectuades en aplicació del Reial Decret 1317/2008 i la seva modificació del Reial Decret 1736/2010 (vegeu Nota 5.4.). L'import de les revaloritzacions comptables va ser de 137 milers d'euros.

A l'Annex II s'adjunta el detall dels terrenys i construccions que són propietat del Grup a 31 de desembre de 2016, classificats com inversions immobiliàries (ús tercers) junt amb l'import de la seva darrera taxació.

Tal com s'indica en la Nota 10, al tancament de l'exercici 2016, el Grup tenia contractada una operació d'arrendament operatiu sobre les seves inversions immobiliàries. En l'exercici 2016 els ingressos derivats de rendes provinents de les inversions immobiliàries que son propietat del Grup han estat de 5 milers d'euros.

Al tancament dels exercicis 2016 no existia cap tipus de restricció per a la realització de noves inversions immobiliàries ni per al cobrament dels ingressos derivats de les mateixes ni tampoc en relació amb els recursos obtinguts d'una possible alienació.

10. Arrendaments

10.1. El Grup actua com arrendador

Al tancament de l'exercici 2016 el Grup té contractat amb els arrendataris més significatius les següents quotes anuals d'arrendament mínimes (quotes sense IVA), d'acord amb els actuals contractes en vigor, sense tenir en compte repercussió de despeses comunes, increments futurs per IPC, ni actualitzacions futures de rendes pactades contractualment:

Arrendaments operatius	(Milers d'euros)
Quotes anuals mínimes	Exercici 2016
Menys d'un any	2
Entre un i cinc anys	-
Més de cinc anys	-
Total	2

L'import de les quotes reconegudes com a ingressos en l'exercici 2016 és el següent:

	(Milers d'euros)
	2016
Quotes reconegudes en l'exercici	5

En la seva posició d'arrendador, el contracte d'arrendament operatiu que té l'Entitat dominant al tancament de l'exercici 2016 correspon a l'arrendament d'un local comercial situat a Manresa. El contracte d'arrendament es va iniciar el 25 de juny de 2007, la durada del mateix és de 10 anys i pot ser renovat anualment, llevat que qualsevol de les parts manifesti la seva voluntat en contra.

10.2. El Grup actua com arrendatari

Al tancament de l'exercici 2016, el Grup té contractat amb els arrendadors, les següents quotes anuals d'arrendament mínimes (quotes sense IVA), d'acord amb els actuals contractes en vigor, sense tenir en compte repercussió de despeses comunes, increments futurs per IPC, ni actualitzacions futures de rendes pactades contractualment:

Arrendaments operatius	(Milers d'euros)
Quotes anuals mínimes	Exercici 2016
Menys d'un any	178
Entre un i cinc anys	825
Més de cinc anys	378
Total	1.381

L'import de les quotes d'arrendament operatiu reconegudes respectivament com despesa en l'exercici 2016 és el següent:

	(Milers d'euros)
	2016
Pagaments mínims per arrendament	218

En la seva posició d'arrendatari, els contractes d'arrendament operatiu més significatius que té el Grup al tancament de l'exercici 2016 són els següents:

1. Arrendament d'un local comercial, situat a Barcelona (Via Laietana 39). El contracte d'arrendament es va iniciar el 14 de juliol de 1995, i la durada del mateix és indefinida. Així mateix, els imports per rendes pagades durant l'exercici 2016 han ascendit a 66 milers. En relació amb les rendes contingents, el contracte està referenciat a increments anuals en funció de l'IPC.

2. Arrendament d'un local comercial, situat a Barcelona (Via Laietana 37, despatxos de la 2ª planta). El contracte d'arrendament ha finalitzat el 31 de juliol de 2015, havent-se renovat per un període de 10 anys. Així mateix, els imports per rendes pagades durant l'exercici 2016 han ascendit a 45 milers d'euros.
3. Arrendament d'un local comercial, situat a Barcelona (Via Laietana 37, despatxos 27 a 30). El contracte d'arrendament es va iniciar el 28 de juliol de 2011, i la durada del mateix és de 10 anys. Així mateix, els imports per rendes pagades durant l'exercici 2016 han ascendit a 34 milers d'euros.
4. Arrendament d'un local comercial, situat a Barcelona (Via Laietana 37, despatxos 21 a 26). El contracte d'arrendament es va iniciar el 28 de juliol de 2011, i la durada del mateix és de 10 anys. Així mateix, els imports per rendes pagades durant l'exercici 2016 han ascendit a 36 milers d'euros.

11. Actius financers

A continuació es detalla el valor en llibres dels diferents actius financers, classificats en funció de les diferents categories previstes en el PCEA d'acord amb les valoracions efectuades d'aquests, a 31 de desembre de 2016:

Inversions classificades per categoria d'actius financers i naturalesa	Efectiu i altres actius líquids equivalents	Altres actius financers a valor raonable amb canvis al compte de pèrdues i guanys	Actius financers disponibles per a la venda	Préstecs i partides a cobrar	Cartera a venciment	Total a 31.12.2016
			Valor raonable			
Instrumentos de patrimoni						
- Participacions en institucions d'inversió col·lectiva	-	-	-	-	-	-
- Participacions en fons de capital-risc	-	-	-	-	-	-
- Altres instruments de patrimoni	-	-	326	-	-	326
Valors representatius de deute	-	-	2.926	-	54.680	57.606
Derivats	-	-	-	-	-	-
Instrumentos financers híbrids	-	-	-	-	-	-
Inversions per compte dels prenedors d'assegurances de vida que assumeixen el risc de la inversió	-	31.592	-	-	-	31.592
Dipòsits en entitats de crèdit	-	-	-	2.072	-	2.072
Bestretes sobre pòlisses	-	-	-	23	-	23
Actius del mercat monetari	-	-	-	-	-	-
Tresoreria	9.200	-	-	-	-	9.200
Total net	9.200	31.592	3.252	2.095	54.680	100.819

11.1. a) Actius financers disponibles per la venda

El detall del moviment d'aquest epígraf desglossat per tipus d'instrument a 31 de desembre de 2016 es mostra a continuació:

(Milers d'euros)	Actius disponibles per a la venda				Total
	Instrumentos de patrimoni		Valors representatius de deute	Títols Cooperatius	
	Participacions en institucions d'inversió col·lectiva	Participacions en fons de capital risc			
Valor net comptable a 31 de desembre de 2015	35	5	1.555	-	1.595
Compres	5	291	1.997	-	2.293
Interessos implícits meritats	-	-	-	-	-
Vendes i amortitzacions	-	-	(622)	-	(622)
Reclassificacions i traspasos	(10)	-	10	-	-
Plusvàlues / minusvàlues contra reserves	-	-	(15)	-	(15)
Imports transferits el compte de pèrdues i guanys	-	-	1	-	1
Canvis en les pèrdues per deteriorament de valor	-	-	-	-	-
Valor net comptable a 31 de desembre de 2016	30	296	2.926	-	3.252

El Grup manté dos títols cooperatius de Caixa d'Enginyers per un import de total de 200 euros amb l'objectiu de mantenir la condició de cooperativista.

Durant l'exercici 2016 l'Entitat dominant no ha registrat cap deteriorament de les inversions classificades a l'epígraf d' "Actius financers disponibles per a la venda".

El valor raonable dels instruments financers s'ha determinat de la següent manera:

- Pels valors de renda fixa la valoració s'obté a través de cotitzacions observades en el mercat o utilitzant tècniques de valoració generalment acceptades en el sector financer.
- La valoració de les participacions en institucions d'inversió col·lectiva i en fons de capital-risc s'ha assimilat al valor liquidatiu publicat per les societats gestores.

Els beneficis i pèrdues obtinguts en les alienacions realitzades en l'exercici 2016 són els següents:

(Milers d'euros)	Exercici 2016	
	Beneficis per Realització	Pèrdues per Realització
Inversions financeres en capital	-	-
Valors de renda fixa	-	-
Participacions en societats d'inversió col·lectiva	-	-
Dipòsits en entitats de crèdit	-	-
Altres inversions financeres	1	-
Total	1	-

L'import dels interessos devengats a favor del Grup, no cobrats a 31 de desembre de 2016, ascendeix a 50 milers d'euros, en ambdós casos, registrant-se a l'epígraf d' "Altres Actius – Periodificacions" del balanç adjunt.

11.1. b) Cartera a venciment i altres actius financers classificats en Préstecs i partides a cobrar

A continuació es detallen els moviments dels instruments que formen part de la cartera d'inversions mantingudes a venciment, així com els préstecs concedits pel Grup i els dipòsits que es mantenen en entitats de crèdit, tots ells registrats i valorats segons el seu cost amortitzat:

(Milers d'euros)	Inversions mantingudes fins al venciment	Préstecs i comptes a cobrar	
	Valors de renda fixa	Bestretes sobre pòlisses	Dipòsits en entitats de crèdit
Valor net comptable a 31 de desembre de 2015	51.453	47	4.062
Compres / concessions	9.575	21	2.530
Interessos implícits meritats	19	-	-
Vendes i amortitzacions	(6.367)	(45)	(2.798)
Beneficis per realització registrats en el compte de pèrdues i guanys	-	-	-
Reclassificacions i traspasos	-	-	(1.722)
Beneficis / Pèrdues per vendes imputats a resultats	-	-	-
Dotacions / aplicacions amb abonament a resultats	-	-	-
Canvis en les pèrdues per deteriorament	-	-	-
Valor net comptable a 31 de desembre de 2016	54.680	23	2.072

Els dipòsits en entitats de crèdit vigents a 31 de desembre de 2016 corresponen a quatre dipòsits mantinguts amb Banc Popular i un amb Catalunya Banc, per imports nominals de 1.903 milers d'euros, i 169 milers d'euros respectivament. Aquests dipòsits tenen associat tipus d'interès fix, que se situa entre el 0,3% i el 0,4% i el seu venciment és entre 2017 i 2018.

L'import dels interessos meritats a favor del Grup, no cobrats a 31 de desembre de 2016, ascendeix a 1.652 milers d'euros, respectivament, registrant-se en l'epígraf "Altres actius- Periodificacions" del balanç adjunt.

Al tancament dels exercicis 2016, el valor raonable dels valors classificats dins la cartera de venciment era el següent:

	(Milers d'euros)
Inversions mantingudes fins al venciment	2016
Valors de renda fixa	69.481

Els valors raonables de renda fixa ha estat calculat a través de cotitzacions observades en el mercat o utilitzant tècniques de valoració generalment acceptades en el sector financer.

11.1.c) Efectiu i altres líquids equivalents

Aquest epígraf de l'actiu del balanç adjunt presenta la composició següent a 31 de desembre de 2016:

	(Milers d'euros)
Efectiu i altres actius líquids equivalents	31.12.2016
Tresoreria	
Caixa	3
Comptes corrents	9.197
Total	9.200

Els comptes corrents han estat remunerats a un tipus d'interès de mercat durant l'exercici 2016.

11.2. Venciments

El detall per venciments dels instruments financers classificats per categories a l'exercici 2016 és el següent:

(Milers d'euros)	2017	2018	2019	2020	2021 i següents	Total
Inversions mantingudes fins el venciment:						
Valors de renda fixa	891	4.201	2.167	4.068	43.353	54.680
Actius financers disponibles per a la venda:						
Valors de renda fixa	822	340	1.007	-	757	2.926
Préstecs i comptes a cobrar:						
Dipòsits en entitats de crèdit	1.872	200	-	-	-	2.072
Total	3.585	4.741	3.174	4.068	44.110	59.678

11.3. Informació sobre la naturalesa i el nivell de risc dels instruments financers

La gestió i custòdia de les inversions del Grup està externalitzada a gestors com Banca March, A&G i CaixaBank, sota el control i seguiment de l'equip de l'Entitat dominant. Per altra banda, l'Entitat dominant, està implementant una metodologia pel control dels seus riscos financers.

A continuació s'indiquen els principals riscos financers que impacten al Grup:

Risc de crèdit

Amb caràcter general el Grup manté la seva tresoreria i actius líquids equivalents en entitats financeres d'elevada solvència.

En relació amb el risc de crèdit associat als instruments financers, la política establerta per l'Entitat dominant es concreta en dos principis bàsics:

- Prudència en les inversions en renda fixa.
- Diversificació en sectors i emissors.

Risc de liquiditat

Amb la finalitat d'assegurar la liquiditat i poder atendre tots els compromisos de pagament que es deriven de la seva activitat, el Grup disposa de la tresoreria que mostra en el seu balanç. D'altra banda, és important destacar que les inversions financeres estan materialitzades gairebé en la seva totalitat en títols cotitzats en mercats organitzats que permetrien la presa de mesures en cas que es pogués produir alguna situació de tensió de liquiditat.

Risc de mercat (inclou tipus d'interès, tipus de canvi i altres riscos de preu)

Tant la tresoreria com la renda fixa del Grup estan exposades al risc de tipus d'interès, el qual podria generar un efecte advers en els resultats financers i en els fluxos de caixa. L'Entitat dominant realitza periòdicament diferents anàlisis de sensibilitat de les seves carteres al risc de mercat derivat principalment de l'evolució dels tipus d'interès i de les borses.

En relació al risc de tipus de canvi, a 31 de desembre de 2016 no hi havia saldos en moneda diferent de l'euro.

L'Entitat dominant disposa d'una aplicació informàtica denominada RISK0, que permet implementar un sistema de control i mesura del risc de mercat i risc de crèdit. Addicionalment, aquesta aplicació, permet el càlcul de determinats paràmetres financers a efectes de càlcul dels requeriments de Solvència II.

A continuació es proporciona informació quantitativa de l'exposició de l'Entitat dominant als diferents riscos que han estat descrits, a 31 de desembre de 2016 per a la cartera de venciment:

Diversificació geogràfica

País	(Milers d'euros)
	Valors representatius de deute
Espanya	35.629
Itàlia	5.472
Estats Units	5.301
Portugal	2.680
França	2.425
Polònia	1.196
Noruega	1.001
Alemanya	976
Total	54.680

Diversificació sectorial

Sector	(Milers d'euros)
	Valors representatius de deute
Govern	40.068
Bancari	3.538
Indústria	3.255
Energia	3.041
Consum	2.148
Telecomunicacions	1.548
Assegurances	1.082
Total	54.680

Qualitat creditícia()*

Ràting	(Milers d'euros)	
	Valors representatius de deute	
	Cost Amortitzat	Pes
Entre AA- y AAA	5.657	10%
Entre A- y A+	3.167	6%
Entre BBB- y BBB+	37.494	69%
Entre BB- y BB +	8.362	15%
Total	54.680	100%

(*) Correspon als ràtings publicats amb anterioritat a la data de formulació d'aquests comptes anuals.

11.4. Solvència II

Des de la publicació de La Directiva 2009/138 / CE del Parlament i del Consell, de 25 de novembre de 2009, sobre l'assegurança de vida, l'accés a l'activitat d'assegurança i de reassegurança i el seu exercici, d'ara endavant Directiva de Solvència II, s'han vingut publicant mesures temporals per facilitar la progressiva adaptació de les entitats asseguradores i reasseguradores al nou règim establert a la directiva. L'entrada en vigor plena de l'esmentada directiva es produeix l'1 de gener de 2016. En aquest sentit, el Reglament Delegat (UE) 2015/35 de la Comissió de 10 d'octubre de 2014 pel qual es completa la Directiva esmentada, la Llei d'ordenació, supervisió i solvència de les entitats asseguradores i reasseguradores (Llei 20/2015, de 14 de juliol de 2015) juntament amb el Reglament d'ordenació, supervisió i solvència de les entitats asseguradores i reasseguradores (RD 1060/2015, de 20 de novembre de 2015) constitueixen els textos legals bàsics que regulen els requeriments del nou règim de Solvència II.

La normativa esmentada anteriorment contempla, entre altres aspectes, l'establiment a 1 de gener de 2016 xifres de capital de solvència estàndard o requeriment estàndard de capital (SCR) i de capital mínim obligatori (MCR) i fons per a la seva cobertura que són resultat de la consideració, a efectes de l'anomenat en aquesta normativa com balanç econòmic, de criteris en relació amb el reconeixement i valoració d'actius i passius (balanç econòmic) que són, com es descriu en els paràgrafs següents, substancialment diferents dels utilitzats per a reflectir la posició financera i patrimonial de l'Entitat dominant en els seus comptes anuals consolidats adjunts formulats d'acord amb el marc normatiu d'informació financera aplicable a l'Entitat dominant.

L'objectiu principal perseguit per la regulació de Solvència II és protegir l'assegurat mitjançant una millora del control i del mesurament dels riscos de mercat, operacionals, de crèdit i de liquiditat als quals estan exposades les entitats asseguradores a través de tres pilars o principis:

- Pilar I: Requeriments quantitatius l'objectiu dels quals es el d'establir el capital de solvència obligatori a través de la determinació prèvia d'un "balanç econòmic" enfocat al risc i valorat a valors de mercat.
- Pilar II: Requeriments qualitius amb exigències en matèria de governança de les entitats (processos de supervisió) que afecten l'organització i direcció de les entitats obligades a afrontar processos d'identificació, mesurament i gestió activa del risc així com l'avaluació prospectiva dels riscos i del capital de solvència.
- Pilar III: Requeriments de transparència que desenvolupa la comunicació de la informació que precisen, d'una banda el supervisor (DGSFP) i per un altre el mercat, l'objectiu del qual és afavorir la disciplina de mercat i contribuir a la transparència i estabilitat financera.

D'acord amb el calendari d'implantació previst per la normativa en vigor, l'Entitat dominant va remetre el passat 19 de maig de 2016 a la DGSFP les dades definitives del balanç econòmic individual formulat per la Junta Rectora d'acord amb els criteris de Solvència i, derivats del citat balanç (DAY ONE), les xifres relatives al capital de solvència obligatori (SCR) i de capital mínim obligatori (MCR) referides a data d'entrada en vigor de la nova normativa, es a dir, l'1 de gener de 2016, que reflectien un compliment dels nivells de SCR i MCR requerits.

12. Inversions per compte dels prenedors d'assegurança de vida que assumeixen el risc de la inversió

Els instruments financers que es troben afectes a assegurances de vida en què els prenedors assumeixen el risc de la inversió es classifiquen a la cartera d'Altres actius financers a valor raonable amb canvis al compte de pèrdues i guanys. El desglossament per naturalesa de la inversió a 31 de desembre de 2016 és el següent:

	(Milers d'euros)
Inversions per compte dels prenedors d'assegurances de vida que assumeixen el risc de la inversió	Altres actius financers a valor raonable amb canvis al compte de pèrdues i guanys
	31.12.2016
Dipòsits en entitats de crèdit	7.192
Participacions en Institucions d'inversió col·lectiva	18.790
Valors representatius de deute	5.610
Total	31.592

La provisió d'assegurances de vida quan el risc de la inversió l'assumeixen els prenedors ascendeix a 31.592 milers d'euros a 31 de desembre de 2016.

A continuació es detalla el moviment experimentat per les inversions durant l'exercici 2016:

(Milers d'euros)	Participació en Institucions d'inversió col·lectiva	Valors representatius de deute	Dipòsits en entitats de crèdit	Total
Saldo a 31 de desembre de 2015	19.013	5.344	9.391	33.748
Entrades per:				
Compres	2.214	2.931	11.592	16.737
Revaloritzacions i interessos	1.945	2.287	57	4.289
Sortides per:				
Vendes	(1.659)	(3.070)	(13.848)	(18.577)
Depreciacions	(1.958)	(2.647)	-	(4.605)
Reclassificacions	(765)	765	-	-
Saldo a 31 de desembre de 2016	18.790	5.610	7.192	31.592

Durant l'exercici 2016, l'Entitat dominant ha contractat diversos dipòsits per import total de 11.592 milers d'euros, que ofereixen una remuneració d'un tipus d'interès entre el 0,37% i el 0,40%. El venciment d'aquests dipòsits és durant l'any 2017.

El valor de mercat de les inversions per compte dels prenedors de les assegurances que assumeixen el risc de la inversió s'obté de manera similar al valor de mercat de les inversions pròpies de l'Entitat dominant de la mateixa naturalesa.

Atès que l'Entitat dominant registra els canvis en el valor raonable d'aquests actius en el compte de pèrdues i guanys de forma simètrica a la variació de la provisió d'assegurances de vida d'aquestes assegurances, no es produeix cap asimetria comptable.

13. Crèdits i altres comptes a cobrar

El detall dels crèdits i altres comptes a cobrar derivats de contractes d'assegurança, reassegurança i juntament amb altres crèdits, a 31 de desembre de 2016 és el següent:

Préstecs i comptes a cobrar	(Milers d'euros)
	31.12.2016
Crèdits per operacions d'assegurança directe	241
- Prenedors de l'assegurança - Rebuts pendents	307
- (Provisió per a primes pendents de cobrament)	(66)
Crèdits per operacions de reassegurança	248
Altres crèdits:	561
- Crèdits amb Administracions Públiques	71
- Resta de crèdits	490
Total	1.050

El moviment i detall de les pèrdues de valor registrades en l'exercici 2016 es detallen en el quadre següent, havent-se registrat les diferents variacions en els epígrafs "Altres despeses tècniques – Variació del deteriorament per insolvències" dels comptes de pèrdues i guanys tècnics de vida / no vida.

(Milers d'euros)	Provisió per a primes pendents de cobrament
Saldos a 31 de desembre de 2015	(59)
Dotacions amb càrrec a resultats	(792)
Aplicacions amb abonament a resultats	785
Saldos a 31 de desembre de 2016	(66)

El detall dels "Altres crèdits – Resta de crèdits" del balanç a les diferents dates és el següent:

Altres crèdits	(Milers d'euros)
	31.12.2016
Resta de crèdits:	
Comissió de gestió de Fons de Pensions	44
Fiances constituïdes	23
Clients per vendes i prestació de serveis	270
Altres	153
Total	490

14. Dèbits i partides a pagar

El detall dels deutes i altres comptes a pagar derivats dels contractes d'assegurança i reassegurança, juntament amb altres deutes, a 31 de desembre de 2016 és el següent:

Dèbits i partides a pagar	(Miler d'euros)
	31.12.2016
Dipòsits rebuts per reassegurança cedida	383
Deutes per operacions de reassegurança	-
Deutes per operacions d'assegurança	-
Altres deutes:	
- Deutes amb les Administracions Públiques	255
- Altres deutes	2.673
Total	3.311

En el subepígraf "Altres deutes" queden incloses les següents partides a 31 de desembre de 2016:

Altres deutes	(Milers d'euros)
	31.12.2016
Deutes amb les Administracions Públiques:	
Hisenda pública creditora per IVA	46
Hisenda pública creditora por retencions practicades	157
Altres entitats públiques (Consorti, impost sobre primes, etc.)	2
Organismes de la Seguretat Social	50
	255
Resta d'altres deutes:	
Creditors per prestacions de serveis	208
Creditors varis	1.426
Primes pendents de liquidar a companyies	733
Remuneracions pendents de pagament	306
	2.673
Total	2.928

14.1. Informació sobre els aplaçaments de pagament a proveïdors en operacions comercials

A continuació es detalla la informació requerida per la Disposició adicional tercera de la Llei 15/2010, de 5 de juliol (modificada a través de la Disposició final segona de la Llei 31/2014, de 3 de desembre) preparada conforme a la Resolució de l'ICAC de 29 de gener de 2016, sobre la informació a incorporar a la memòria dels comptes anuals en relació amb el termini mig de pagament a proveïdors en operacions comercials.

D'acord amb el permès a la Disposició addicional única de la Resolució anteriorment mencionada, en ser aquest el primer exercici d'aplicació de la mencionada disposició, no es presenta informació comparativa.

Concepte	2016
	Dies
Període mig de pagament a proveïdors	23,43
Rati d'operacions pagades	21,67
Rati d'operacions pendents de pagament	47,32
	Import (milers d'euros)
Total pagaments realitzats	4.708
Total pagaments pendents	346

Conforme a la Resolució de l'ICAC, per al càlcul del període mig de pagament a proveïdors s'han tingut en compte les operacions comercials corresponents a les entregues de bens o prestacions de serveis devengades des de la data d'entrada en vigor de la Llei 31/2014, de 3 de desembre.

Es consideren proveïdors, a efectes exclusius de donar la informació prevista en aquesta Resolució, als creditors comercials per deutes amb suministradors de béns o serveis, inclosos a les partides "Altres deutes amb entitats del grup i associades" i "Altres deutes" del passiu corrent del balanç de situació.

S'entén per "Període mig de pagament a proveïdors" el termini que transcorre des de l'entrega dels béns o la prestació dels serveis a càrrec del proveïdor i el pagament material de l'operació.

El termini màxim legal de pagament aplicable al Grup a l'exercici 2016 segons la Llei 3/2004, de 29 de desembre, per la que s'estableixen mesures de lluita contra la morositat a les operacions comercials, és de 30 dies.

15. Situació fiscal

15.1. Conciliació del resultat comptable i la base imposable fiscal

La conciliació entre el resultat comptable i la base imposable de l'Impost sobre Societats per a l'exercici 2016 és la següent:

	(Milers d'euros)		
	Augment	Disminució	Import
Resultat comptable abans d'impostos			356
Diferències permanents:			
Positives/Negatives	6	(109)	(103)
Diferències temporals:			
Positives			
Sistema de previsió Social	74	-	74
Dotació amortització reval. Immobles	13	-	13
Provisió per insolvències no deduïble	1	-	1
Llibertat amortització 2009 (D.A. 11ª TRLIS)	9	-	9
Llibertat amortització 2011 (D.A. 11ª TRLIS)	-	-	-
Recàrrecs AEAT	5	-	5
	3	-	3
Negatives:			
Provisió per insolvències deduïbles	-	(2)	(2)
Reversió Limitació 30% Amort 2013 (10 anys Lineal)	-	(3)	(3)
Reversió Limitació 30% Amort 2014 (10 anys Lineal)	-	(3)	(3)
Resultat comptable abans d'impostos	111	(117)	350

El Grup registra en l'epígraf "Actius fiscals – Actius per impost corrent del balanç adjunt, el saldo a cobrar d'Hisenda Pública per la liquidació de l'Impost de Societats de l'exercici 2016 de l'Entitat dominant.

15.2. Conciliació entre el resultat comptable i la despesa per Impost de Societats

La conciliació entre el resultat comptable i la despesa per Impost sobre Societats és la següent:

(Milers d'euros)	2016
Resultat comptable abans d'impostos	356
Quota al 25%	89
Diferències permanents	(27)
Deduccions:	
Per doble imposició	-
Per despeses de formació personal	-
Total impost de societats reconegut al compte de pèrdues i guanys	62

15.3. Desglossament de la despesa per Impost de Societats

A continuació es mostra el desglossament de la despesa per Impost de Societats de l'exercici 2016:

(Milers d'euros)	2016
Impost corrent	
Per operacions continuades	85
Impost diferit	
Per operacions continuades	(23)
Total despesa (ingrés) a Pèrdues i Guanys	62

15.4. Impostos reconeguts al Patrimoni Net

El detall dels impostos reconeguts directament en el Patrimoni net son els següents:

Impostos reconeguts directament al patrimoni net	(Milers d'euros)			
	Saldo a l'inici de l'exercici	Augments	Disminucions	Saldo al final de l'exercici
Actius per impost diferit:				
Actius disponibles per a la venda	-	-	-	-
Guanys/pèrdues actuàries per compromisos per pensions	31	-	18	13
Passius per impost diferit				
Revalorització immobilitzat	85	-	4	81
Actius disponibles per a la venda	2	2	-	4

15.5. Actius per impost diferit registrats

El detall del saldo d'aquest compte al tancament de l'exercici 2016 és el següent:

(Milers d'euros)	31.12.2016
Diferències temporals (Impostos anticipats):	
Cartera – Disponible per a la venda	19
Guanys/pèrdues actuàries per compromisos per pensions	110
Crèdits per pèrdues a compensar	-
Drets per deduccions pendents d'aplicació	-
Altres	124
Total actius per impost diferits	253

Els actius per impostos diferits indicats anteriorment han estat registrats en el balanç, ja que els Administradors de l'Entitat dominant han considerat que, conforme a la millor estimació sobre els resultats futurs de la mateixa, incloent determinades accions de planificació fiscal, es recuperin aquests actius.

D'acord amb la legislació vigent, les pèrdues fiscals d'un exercici poden compensar-se a efectes impositius amb els beneficis dels divuit exercicis següents. A data de tancament de l'exercici 2016 el Grup no tenia bases imposables negatives pendents de compensar.

15.6. Passius per impost diferit

El detall del saldo d'aquest compte al tancament de l'exercici 2016 és el següent:

(Milers d'euros)	31.12.2016
Passius per impostos diferits:	
Cartera – Disponible per a la venda	4
Revalorització immobles	81
Compromisos per pensions	90
Lliure amortització immobilitzat material	8
Total passius per impost diferits	183

15.7. Exercicis pendents de comprovació i actuacions inspectores

Segons estableix la legislació vigent, els impostos no poden considerar-se definitivament liquidats fins que les declaracions presentades hagin estat inspeccionades per les autoritats fiscals o hagi transcorregut el termini de prescripció de quatre anys. Al tancament de l'exercici 2016 el Grup té oberts a inspecció els exercicis 2012 i següents de l'Impost sobre Societats i de l'exercici 2013 en endavant per als altres impostos que li són d'aplicació.

Els Administradors de l'Entitat dominant consideren que s'han practicat adequadament les liquidacions dels esmentats impostos, pel que, encara que sorgissin discrepàncies en la interpretació de la normativa vigent pel tractament fiscal atorgat a les operacions, els eventuals passius resultants, en cas de materialitzar-se, no afectarien de manera significativa als comptes anuals consolidats adjunts.

16. Informació tècnica

16.1. Provisions tècniques

El moviment de les provisions tècniques durant l'exercici 2016 ha estat el següent:

Provisions tècniques	(Milers d'euros)			
	Saldo a 31.12.2015	Dotacions	Aplicacions	Saldo a 31.12.2016
Negoci directe:				
Provisió d'assegurances de vida - Prov. Matemàtica	54.351	60.676	(54.351)	60.676
Provisió d'assegurances quan el risc de la inversió l'assumeixen els prenedors de l'assegurança	33.748	31.592	(33.748)	31.592
Provisió per prestacions	1.696	738	(1.696)	738
Altres provisions tècniques	-	-	-	-
	89.795	93.006	(89.795)	93.006
Participació de la reassegurança en les provisions tècniques:				
Provisió per prestacions	345	154	(345)	154
	345	154	(345)	154

16.2. Gestió i exposició al risc

Objectius, polítiques i Gestió de Riscos

D'acord amb l'evolució dels sistemes de gestió de riscos en les àrees financera i asseguradora, i de forma especial amb les noves aportacions de Solvència II, l'Entitat dominant ha continuat avançant en l'anàlisi dels riscos que li són propis. Tal i com hem comentat anteriorment l'Entitat dominant va engegar el 2008 un projecte per mesurar, controlar i gestionar els riscos no operacionals (risc de mercat, de crèdit i de tipus d'interès) de l'Entitat dominant, mitjançant un nou aplicatiu creat a tal efecte.

Gestió i exposició al Risc Tècnic del negoci de vida

1. **Provisions Tècniques:** l'Entitat dominant revisa periòdicament el càlcul de les provisions tècniques mitjançant eines financeres-actuarials, càlculs de suficiència de tipus tècnics i despeses.
2. **Risc de Subscripció:** l'Entitat dominant disposa de normatives internes per gestionar aquest risc, així com l'assessorament dels reasseguradors que també participen en la selecció mitjançant les seves eines de tarificació i per consulta directa. La contractació d'assegurances de vida-risc i malaltia implica el compliment del qüestionari de salut i revisions mèdiques per part de l'assegurat, segons el cas. Aquests són revisats i valorats per l'assessoria mèdica de l'Entitat dominant amb l'assessorament dels reasseguradors.
3. **Reassegurança:** la gestió d'aquest risc està basada en buscar una cobertura global del risc i una bona dispersió de les cessions, col·locant participacions dels diversos contractes entre companyies reasseguradores de bona solvència, capacitat i prestigi internacional/nacional. La gestió de la reassegurança depèn de la Direcció Tècnica de l'Entitat dominant que té autonomia per negociar amb les diverses companyies i la contractació es fa des de la Direcció General de l'Entitat dominant.

Els contractes principals que es gestionen amb els reasseguradors són: d'excedent (per a les garanties de mort i invalidesa), de quota-part (per a la garantia de dependència) i un d'excés de pèrdues (catastròfic).

16.3. Informació relacionada amb l'assegurança de vida

La composició de l'assegurança de vida (negoci directe), per volum de primes durant l'exercici 2016 és la següent:

	(Milers d'euros)
Assegurances de vida (directe)	2016
Primes per contractes d'assegurances individuals	13.286
Primes per contractes d'assegurances col·lectives	-
Total	13.286
Primes periòdiques	2.018
Primes úniques	11.268
Total	13.286

En l'exercici 2016 la major part del volum de primes de l'assegurança de vida correspon a primes de contractes en què el subscriptor assumeix el risc d'inversió.

Les condicions tècniques de les modalitats d'assegurança de vida en vigor el 31 de desembre de 2016 són les següents:

Modalitat	(Milers d'euros)		Taules utilitzades	Interès tècnic	Té Participació en beneficis?
	Primes	Provisions matemàtiques a 31.12.2016			
Vida	1.849	7.149	PASEM 2010 -KM-95 (85%)	1,15%	NO
Rendes d'invalidesa	713	4.672	GKM-95 (85%) / EVK-90 (28%)	1,15%	NO
Renda estudis	111	175	PASEM 2010-85% GKM-95 (Correg. OM77)	1,15%	NO
Dependència	269	2.630	Münchener (Pròpia)	1,15%	NO
Pla d'Estalvi Multinversió					
Garantit, Vida Jubilació i No Garantit (risc prenedor)	6.688	60.862	PASEM 2010 H (Garantit)	(1)	NO
Pla de Previsió Assegurat	3.420	16.151	PASEM 2010 H	(2)	NO
Pla de Previsió Social Empresarial	21	266	PASEM 2010 H	(2)	NO
Pla d'Estalvi Tax Free SIALP	224	363	PASEM 2010 H	(3)	NO
Total	13.295	92.268			

(1) El tipus d'interès tècnic depèn de la data de contractació de la pòlissa i de l'import garantit. Per a la modalitat Garantit, aquest tipus d'interès es revisa trimestralment i ha oscil·lat entre un 0,35% i un 1% durant l'exercici 2016; per a la modalitat vida jubilació, el tipus d'interès se situa al 4% o al 5% segons sigui el cas.

(2) El tipus d'interès tècnic depèn de la data de contractació de la pòlissa. Aquest tipus d'interès es revisa trimestralment i durant l'exercici 2016 s'han mantingut al 2,15%.

(3) El tipus d'interès tècnic depèn de la data de contractació de la pòlissa i de l'import garantit. Aquest tipus d'interès es revisa trimestralment i durant l'exercici 2016 s'han mantingut a l'1,50%.

Els principals productes de vida que ofereix l'Entitat dominant es descriuen a continuació:

- La modalitat de Vida inclou diverses modalitats de cobertura en les que l'Entitat dominant s'obliga a pagar el capital pactat als beneficiaris designats:
 - Temporal a quota fixa amb cobertura fins als 65 anys (garantia sense noves contractacions des del 2000).
 - Vitalícia o Vida per a majors de 65 anys (garantia sense noves contractacions des del 2000).
 - Anual Renovable amb garanties de mort i invalidesa absoluta i permanent.
- La modalitat renda d'invalidesa consisteix en el pagament d'una pensió mensual per l'assegurat que per accident o malaltia, quedi afectat per una invalidesa permanent i absoluta.
- La modalitat de Renda Estudis consisteix en el pagament d'una renda temporal mensual en cas de mort o invalidesa permanent i absoluta de l'assegurat; en cas d'invalidesa es paga a l'assegurat i en cas de mort al fill de l'assegurat.
- La modalitat de dependència consisteix en el pagament d'una renda mensual vitalícia que l'assegurat percebrà quan es trobi en situació de dependència, segons el reglament de la prestació.
- El Pla d'Estalvi Multinversió es un producte d'estalvi, que engloba 3 tipologies de productes:
 - Garantit: es garanteix un tipus d'interès sobre el capital aportat.
 - Vida jubilació: antic pla (col·lectiu tancat) vida jubilació, el funcionament és idèntic que el Garantit. En tractar-se de contractes anteriors a 1999, l'Entitat dominant aplica un tipus del 4% i 5% superiors al màxim de la DGSFP, acollint-se a la Disposició transitòria segona del ROSSP, que permet calcular les provisions dels contractes anteriors, al tipus utilitzat pel càlcul de la prima, tot i ser superior al màxim publicat per la DGSFP, sempre que disposi d'inversions assignades, de forma global, que generin suficient rendibilitat.
 - No Garantit: la inversió dels prenedors de l'assegurança es fa en institucions d'inversió col·lectiva i dipòsits, per els que assumeixen el risc de la inversió.
- El Pla de Previsió Assegurat és un producte de jubilació que gaudeix del mateix tractament fiscal i de liquiditat que els Plans de Pensions. Això fa que hi hagin traspassos entre els mencionats instruments.
- El Pla de Previsió Social Empresarial (PPSE) és un instrument d'estalvi destinat a la jubilació que permet complementar o convertir-se en l'alternativa als plans de pensions de treball, amb l'avantatge diferencial d'anar acumulant un capital amb una rendibilitat garantitzada.
- El "Pla d'Estalvi Tax Free SIALP" és una Assegurança Individual d'Estalvi, que cobreix les següents garanties:
 - Garantia principal de supervivència: Si a la data de venciment definida a la pòlissa l'Assegurat sobreviu, la Mútua s'obliga a abonar al subscriptor l'import de la prestació equivalent al valor de la provisió matemàtica acumulada i que ha de percebre en forma de capital.
 - Garantia de defunció: En el supòsit de defunció del subscriptor abans de la data de venciment, la Mútua s'obliga a abonar als Beneficiaris designats l'import de la prestació per defunció que és la suma dels dos conceptes següents de cada contracte:
 - El valor de la provisió matemàtica (saldo acumulat).
 - Un Capital Addicional equivalent a l'1,50% de la provisió matemàtica.

Aquest Capital tindrà un màxim de 12.000,00 euros si l'assegurat és menor de 55 anys i de 600,00 euros quan sigui major d'aquesta edat.

16.4. Informació relacionada amb l'assegurança de no vida

16.4.1.- Ingressos i despeses tècniques per rams

La composició dels ingressos i despeses tècniques per rams, per als tres rams més importants de l'Entitat dominant en l'exercici 2016 es presenta a continuació:

(Milers d'euros)	ACCIDENTS	BAIXA LABORAL	DESPESES QUIRÚRGIQUES i HOSPITALITZACIÓ
a) Quotes meritades assegurança directa	508	299	775
b) Variació provisió per a quotes pendents de cobrament	(2)	(1)	(1)
c) Quotes a la reassegurança cedida	(293)	-	-
Total I.1.QUOTES DE L'EXERCICI	213	298	774
a) Ingressos d'inversions	9	8	16
b) Aplicació correcció de valor inversions	-	-	-
c) Benefici en la realització d'inversions	-	-	-
Total I.2.INGRESSOS DE LES INVERSIONS	9	8	16
I.3.ALTRES INGRESSOS TÈCNICS	5	4	9
a) Prestacions pagades	(615)	(215)	(631)
b) Prestacions pagades per la reassegurança	203	-	-
c) Variació provisió per a prestacions	673	(39)	(5)
d) Variació provisió per a prestacions de la reassegurança	(149)	-	-
e) Altres despeses imputables a prestacions	(3)	(13)	(28)
Total I.4.SINISTRALITAT DE L'EXERCICI NETA DE REASSEGUANÇA	109	(267)	(664)
I.5. VARIACIÓ ALTRES PROVISIONS TÈCNiques NETES DE REASSEGUANÇA	-	-	-
I.6. PARTICIPACIÓ EN BENEFICIS I EXTORNS DE QUOTA	-	-	-
a) Despeses d'adquisició	(274)	(86)	(53)
b) Despeses d'administració	(34)	(21)	(34)
c) Comissions i participacions en la reassegurança cedida	132	-	-
Total I.7.DESPESES D'EXPLOTACIÓ NETES	(176)	(107)	(87)
I.8. VARIACIÓ DE LA PROVISIÓ D'ESTABILITZACIÓ	-	-	-
I.9. ALTRES DESPESES TÈCNiques	(22)	(18)	(41)
a) Despeses de gestió de les inversions	(9)	(5)	(4)
b) Correccions de valor de les inversions	-	-	-
c) Pèrdues procedents de les inversions	-	-	-
Total I.10.DESPESES DE LES INVERSIONS	(9)	(5)	(4)
Resultat de l'exercici	129	(87)	3

Atès que la totalitat de les pòlisses emeses per l'Entitat dominant tenen una data de venciment 31 de desembre i una duració màxima anual, la vigència de les mateixes coincideix amb l'any natural, i donat que no existeixen variacions significatives en les provisions tècniques per prestacions, els comptes tècnics bàsicament coincideixen amb el resultat tècnic per any d'ocurrència del període.

16.5. Evolució de la provisió per prestacions pendents de declaració

L'evolució de la provisió per a prestacions pendents de liquidació i declaració de l'assegurança directa, constituïdes a 31 de desembre de 2015, es mostra a continuació:

(Milers d'euros)	Sinistres pendents de liquidació i sinistres pendents de declaració a 31.12.2015			
	Provisió a 31.12.2015	Pagaments de l'exercici 2016	Provisió a 31.12.2016	Superàvit / Dèficit
No vida	883	708	40	135
Vida	793	316	209	268
Total	1.676	1.024	249	403

17. Patrimoni net consolidat i fons propis

17.1 Fons Mutual

Al tancament de l'exercici 2016, el fons mutual de l'Entitat dominant ascendeix a 5.400.000,00 euros, pel que està per sobre del mínim requerit pel ROSSEAR.

17.2 Reserves

L'article 25 dels Estatuts de l'Entitat dominant estableix que, a tancament de cada exercici, una vegada constituïdes les provisions legalment establertes, l'excedent que en pugui resultar es destinarà a la constitució d'un fons general de reserves.

17.3. Reserves per pèrdues i guanys actuàrials

Correspon al saldo reconegut en el patrimoni net de les pèrdues i guanys actuàrials i dels ajustaments en el valor dels actius per retribucions post-ocupació al personal de prestació definida (vegeu Nota 22.1). Al final de l'exercici 2016 les reserves per pèrdues i guanys actuàrials ascendeixen a 39 milers d'euros.

17.4. Reserva capitalització

D'acord amb la Llei de l'Impost de Societats 27/2014 de 27 de novembre, els contribuents que tributen al tipus de gravamen previst en els apartats 1 o 6 de l'article 29 de la mencionada Llei tindran dret a una reducció en la base imposable del 10 per cent de l'import de l'increment dels seus fons propis, sempre que es compleixin els següents requisits:

- Que l'import de l'increment dels fons propis de l'entitat es mantingui durant un termini de 5 anys des del tancament del període impositiu al que correspongui aquesta reducció, tret per l'existència de pèrdues comptables en l'entitat.
- Que es doti una reserva per l'import de la reducció, que haurà de figurar en el balanç amb absoluta separació i títol apropiat i serà indisponible durant el termini previst en la lletra anterior.

A aquests efectes, no s'entendrà que s'ha disposat de la referida reserva, en els següents casos:

- Quan el soci o accionista exerceixi el seu dret a separar-se de l'Entitat.
- Quan la reserva s'elimini, total o parcialment, com a conseqüència d'operacions a les que resulti d'aplicació el règim fiscal especial establert en el Capítol VII del Títol VII de la mencionada Llei.
- Quan l'entitat hagi d'aplicar la referida reserva en virtut d'una obligació de caràcter legal.

El saldo d'aquesta reserva es indisponible.

17.5. Reserva de revalorització de primera aplicació

Tal com es detalla en la Nota 5.4, l'Entitat dominant va decidir valorar tots els immobles de forma independent al seu ús i destí i, d'acord amb el que s'estipula en la Disposició Transitòria Primera del Pla Comptable de les Entitats Asseguradores, pel seu valor raonable a la data de transició d'1 de gener de 2007. Els ajustaments resultants de l'esmentada revalorització es van carregar i abonar en el patrimoni net, sota l'epígraf d' "Altres reserves" per import de 376 milers d'euros, un cop deduït el corresponent impacte fiscal.

El caràcter disponible d'aquesta reserva es produirà en funció de l'amortització, el deteriorament, l'alineació o la disposició per una altra via dels immobles, en la proporció que correspongui a la revalorització. Si posteriorment revertís el deteriorament, l'import de la reserva que s'hauria considerat disponible com a conseqüència del mateix, tornarà a tenir el caràcter d'indisponible. Al final de l'exercici 2016 les reserves de revalorització ascendeixen a 304 milers d'euros.

17.6. Socis externs

La composició del saldo dels socis externs del Grup d'acord a la seva participació en els diferents components del patrimoni net de les següents Entitats dependents és el següent:

Entitat dependent	Fons propis	% Participació dels socis externs	Fons propis socis externs
Serpreco	631	20%	126
Crouco	152	4%	6
Total	783		132

El moviment durant l'exercici 2016 de les partides de Socis externs del Grup va ser el següent:

	Milers d'euros		
	Saldo Inicial	Participació en resultats de l'exercici	Saldo Final
Socis externs Serpreco	118	8	126
Socis externs Crouco	2	4	6
Total	120	12	132

18. Interessos minoritaris

El detall, per Entitats consolidades, del saldo de l'epígraf 'socis externs' i el subepígraf 'Pèrdues i Guanyos atribuïbles a socis externs' a 31 de desembre de 2016 es presenta a continuació:

	Milers d'euros	
	31.12.2016	
	Socis externs	PiG atribuïbles a socis externs
Serpreco	126	8
Crouco	6	4
Total	132	12

El moviment que ha tingut lloc en l'epígraf 'Interessos minoritaris' durant l'exercici 2016 es mostra en l'estat de canvis en el patrimoni net consolidat.

19. Ingressos i despeses

19.1. Despeses per destí

El detall de les despeses d'explotació per naturalesa, durant l'exercici 2016, classificades en funció del seu destí, en els comptes tècnics de "No vida" i "Vida", és el següent:

Naturalesa de la despesa	(Milers d'euros)					
	Reclassificació de despesa - Ram no vida					
	Imputables a les prestacions	D'adquisició	D'administració	Imputables a les inversions	Altres despeses Tècniques (*)	TOTAL
Serveis rebuts	19	181	39	1	35	275
Tributs	-	-	-	-	-	-
Despeses de personal	23	218	47	-	42	330
Dotació a les amortitzacions	2	14	3	-	2	21
Total	44	413	89	1	79	626

(*) No inclou els interessos de dipòsits de reassurança.

Naturalesa de la despesa	(Milers d'euros)					
	Reclassificació de despesa - Ram vida					
	Imputables a les prestacions	D'adquisició	D'administració	Imputables a les inversions	Altres despeses Tècniques (*)	TOTAL
Serveis rebuts	121	284	124	45	343	917
Tributs	-	-	-	-	-	-
Despeses de personal	144	342	149	55	412	1.102
Dotació a les amortitzacions	9	22	9	3	27	70
Total	274	648	282	103	782	2.089

(*) No inclou els interessos de dipòsits de reassurança.

L'epígraf "Altres despeses" del compte no tècnic correspon a despeses d'explotació reclassificades en funció del seu destí (incorreguts, bàsicament, en la gestió de fons de pensió), i el seu detall és el següent, i a les despeses derivades de les diferents activitats accessòries realitzades per les entitats dependents del Grup, classificats en funció de la naturalesa del seu negoci.

Així mateix, l'epígraf "Altres ingressos" del compte no tècnic, correspon a les comissions de gestió dels fons de pensió (vegeu Nota 1) en l'exercici 2016 i als ingressos derivats de les diferents activitats accessòries realitzades per les societats dependents de Grup, classificades en funció de la naturalesa del seu negoci.

19.2 Informació segmentada

Les operacions de l'Entitat dominant durant l'exercici 2016 es reparteixen per tot el territori espanyol. La distribució entre àmbits de negoci directe i de la reasserança acceptat per rams o activitats, tant per vida com per no vida, durant l'exercici 2016 ha estat el següent:

(Milers d'euros)	Operacions declarades a Espanya		
	No vida	Vida	Total
Primes netes:			
Primes d'assegurança directa	1.582	13.286	14.868
Primes de reasserança cedida	(293)	(1.299)	(1.592)
Total primes	1.289	11.987	13.276
Provisions tècniques			
Provisió matemàtica, de prestacions o altres provisions tècniques:			
Provisió de l'exercici, assegurança directa	261	92.745	93.006
Provisió de l'exercici, reasserança cedida	(61)	(93)	(154)
Total provisions	200	92.652	92.852

20. Operacions i saldos amb parts vinculades

20.1. Operacions amb vinculades

La totalitat de les operacions amb parts vinculades al tancament de l'exercici 2016, han estat eliminades durant el procés de consolidació.

20.2. Salos amb vinculades

La totalitat dels saldos amb parts vinculades al tancament de l'exercici 2016, han estat eliminats durant el procés de consolidació.

20.3. Retribucions a la Junta Rectora i a l'alta direcció de l'Entitat dominant

Les retribucions percebudes durant l'exercici 2016 pels membres de la Junta Rectora i per l'Alta Direcció de l'Entitat dominant, classificades per conceptes, han estat les següents (en milers d'euros):

(Milers d'euros)	Sous	Dietes	Primes d'assegurança (1)	Altres conceptes	Total
Junta Rectora	-	47	8	-	55
Alta Direcció	302	-	-	64	366

(1) Inclou l'import satisfet per la prima d'assegurança de responsabilitat civil dels Administradors per danys ocasionats per actes o omissions, per import de 8 milers d'euros.

En l'elaboració d'aquests comptes anuals s'han considerat 6 persones, pertanyents al Comitè de Direcció de l'Entitat dominant, com a personal d'Alta Direcció a 31 de desembre de 2016.

A 31 de desembre de 2016, no existeixen bestretes ni s'han concedit crèdits per l'Entitat dominant als membres de la seva Junta Rectora ni a l'Alta Direcció de l'Entitat dominant, no havent assumit l'Entitat dominant obligacions per compte d'aquells a títol de garantia. Així mateix, tampoc tenen concedits als membres de la Junta Rectora ni a l'Alta Direcció de l'Entitat dominant, compromisos en matèria de pensions o assegurances de vida per part de l'Entitat dominant, excepte els informats en la Nota 22, assumits per part de l'Entitat dominant.

20.4. Informació en relació a situacions de conflicte d'interessos per part dels Administradors

A tancament de l'exercici 2016 els membres de la Junta Rectora de l'Entitat dominant no han comunicat als altres membres de la Junta Rectora cap situació de conflicte, directe o indirecte, que ells o persones vinculades a ells, segons es defineix en la Llei d'Entitats de Capital, poguessin tenir amb l'interès de l'Entitat dominant.

21. Informació sobre el medi ambient

Donades les activitats a les que es dedica el Grup, aquest no té responsabilitats, despeses, actius ni provisions o contingències de naturalesa mediambiental que poguessin ser significatives en relació amb el patrimoni, la situació financera i els resultats del mateix. Per aquest motiu, no s'inclouen els desglossaments específics en aquesta memòria.

22. Altra informació

22.1. Personal

Al tancament de l'exercici la distribució per categories i per sexe del personal del Grup era la següent:

	31.12.2016		
	Homes	Dones	Total
Alta Direcció	6	1	7
Caps, titulats i tècnics	14	12	26
Oficials i auxiliars administratius	10	19	29
Total	30	32	62

El nombre mig d'empleats durant l'exercici 2016, i la seva distribució per categoria i sexe, no difereix significativament del nombre d'empleats i la seva corresponent distribució a 31 de desembre de 2016, presentats en el quadre anterior.

El Grup no ha contractat, durant l'exercici 2016, a cap persona amb discapacitat major o igual al 33%.

Retribucions a llarg termini de prestació definida

El detall del valor actual dels compromisos assumits pel Grup en matèria de retribucions post-ocupació i altres retribucions a llarg termini, dels actius afectes destinats a la cobertura dels mateixos, i de les quanties no registrades, al tancament de l'exercici 2016, són els següents:

(Milers d'euros)	2016
Valor actual de les retribucions	1.913
Menys – Valor raonable dels actius afectes	1.883
Actius i drets de reemborsament per subscripcions a llarg termini	-
Provisió per a pensions i obligacions similars	30

El valor actual dels compromisos ha estat determinat per actuaris independents qualificats.

Per a la quantificació d'aquests compromisos, el mètode actuarial utilitzat és el de la "Unitat de Crèdit Projectada", denominat "Projected Unit Credit" ("Acreditació proporcional any a any").

Els moviments que s'han produït, durant l'exercici 2016, en els compromisos assumits amb els empleats del Grup en el valor dels actius que els cobreixen, es presenten a continuació:

(Milers d'euros)	2016
Canvi en les retribucions compromeses	
1. Valor actual de les retribucions compromeses a l'inici de l'exercici	1.444
2. Cost de servei de l'exercici	76
3. Despeses financeres en l'actualització de provisions	39
4. (Guanys) / pèrdues actuàries	354
5. Pagaments de prestació del Pla	-
Valor actual de les retribucions compromeses al final de l'exercici	1.913

(Milers d'euros)	2016
------------------	------

Canvis en l'Actiu del Pla	
1. Valor raonable dels actius del Pla a l'inici de l'exercici	1.514
2. Ingress esperat dels actius afectes al Pla	43
3. (Guany) / pèrdues actuaries	282
4. Aportacions del Promotor	44
5. Pagaments de prestació del Pla	-
Valor raonable dels actius del Pla al final de l'exercici	1.883

Durant l'exercici 2016 no s'han realitzat pagaments.

A continuació es presenta el detall del saldo registrat a patrimoni net al tancament de l'exercici 2016, en el reconeixement de les pèrdues i guanys actuaries dels actius per retribucions post-ocupació al personal de prestació definida:

(Milers d'euros)	2016
Compte de Patrimoni	
(Guany) / Pèrdues actuaries – Retribucions compromeses	354
Guany / (Pèrdues actuaries) – Actius del Pla	282
Total acumulat Brut a Final	72
Actiu/(Passiu) fiscal diferit (tipus impositiu 25%)	(18)
Total acumulat Net registrat a Patrimoni Net a Final	54

Finalment es presenta el detall de les partides registrades en el compte de pèrdues i guanys de l'exercici 2016 associada als compromisos post-ocupació de prestació definida:

(Milers d'euros)	2016
Components de la despesa de l'exercici	
1. Cost de servei de l'exercici	76
2. Despeses financeres	39
3. Ingress esperat dels actius afectes al Pla	(43)
Total despesa comptable al compte de pèrdues i guanys	72

22.2. Honoraris d'auditoria

Durant l'exercici 2016, els imports per honoraris relatius als serveis d'auditoria de comptes i altres serveis prestats per l'auditor del Grup, Deloitte, S.L., o per una empresa del mateix grup vinculades amb l'auditor han estat les següents (en milers d'euros):

Descripció	Honoraris en milers d'euros
Serveis d'Auditoria	64
Altres serveis de Verificació	-
Total Serveis d'Auditoria i relacionats	64
Serveis d'Assessorament Fiscal	-
Altres Serveis	7
Total Serveis Professionals	7

(*) Inclou els honoraris d'auditoria de les Entitats dependents participades per l'Entitat dominant i auditades per Deloitte, S.L.

23. Fets Posteriors

En el període transcorregut amb posterioritat al tancament de l'exercici 2016 i fins a la data de formulació d'aquests comptes anuals, no s'ha produït cap altre esdeveniment significatiu addicional en el Grup que requereixi esment específic ni que, per tant, tingui efecte significatiu en aquests comptes anuals.

ANNEX I

RELACIÓ D'ENTITATS DEPENDENTS A 31 DE DESEMBRE DE 2016

ANNEX I: RELACIÓ D'ENTITATS DEPENDENTS A 31 DE DESEMBRE DE 2016

Denominació de la Societat:	Domicili	Activitat	% Participació		Informació financera resumida			
			Directa	Indirecta	Capital social desemborsat	Reserves Patrimoniales	Resultat exercici net de dividend	Valor en llibres
EMPRESSES DEL GRUP:					(milers d'euros)			
MUTUAVALORS dels Enginyers, EAFI, S.L.U.	Via Laietana, número 37, Barcelona	Prestació de serveis d'assessorament en matèria d'inversió	100,00%	-	78	185	50	168
CROUCO AGENCIA DE SUSCRIPCIÓN, S.L.U.	Via Laietana, número 39, 2n, Barcelona	Activitats pròpies d'agència de subscripció.	96,00%	-	60	5	87	-
SERPRECO Corredoria d'Assegurances, S.A.	Via Laietana, número 39, 2n, Barcelona	Mediació d'assegurances privades i intermediació de productes financers	80,00%	-	60	531	40	54
							TOTAL	222

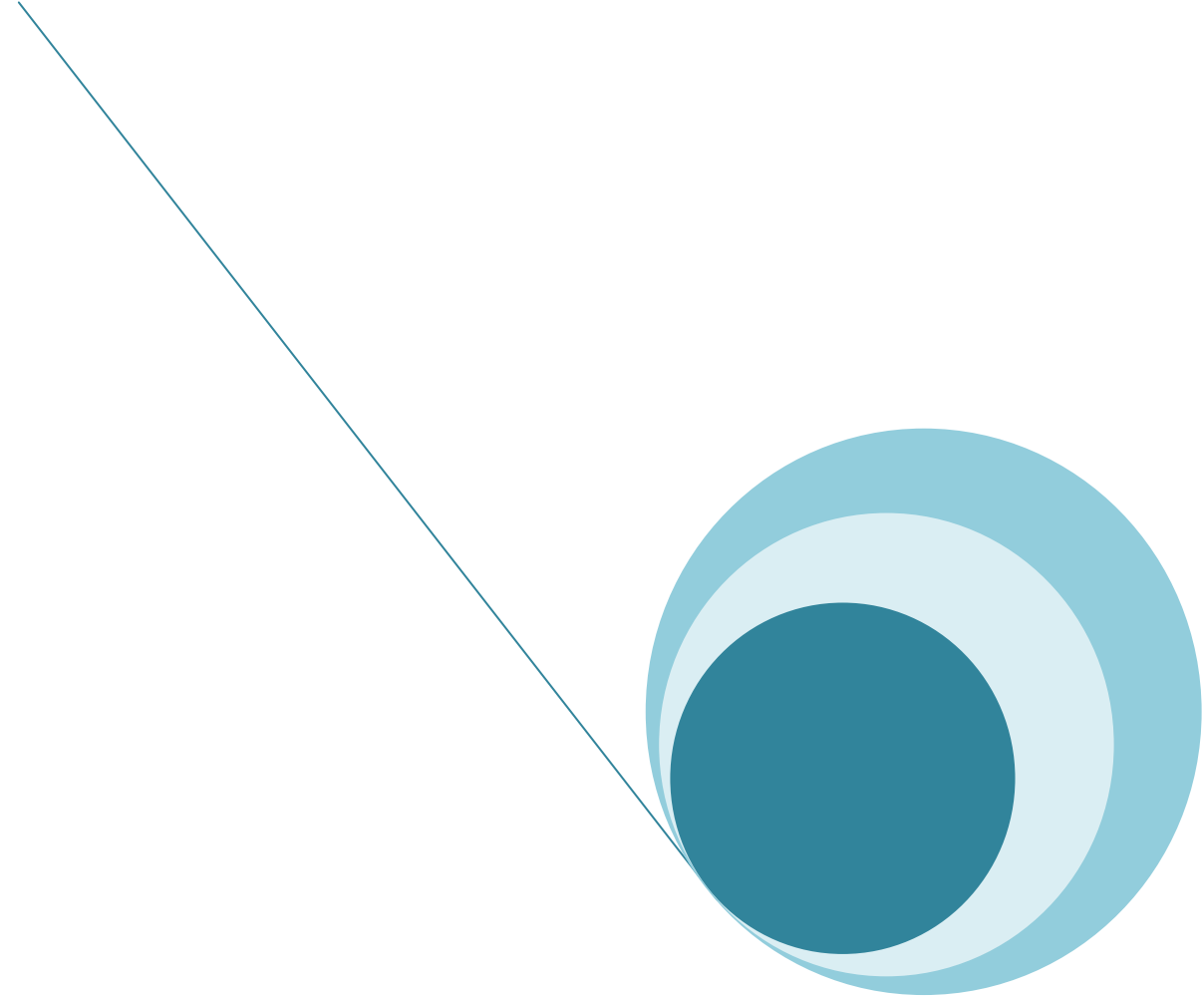
ANNEX II

ESTAT D'IMMOBLES A 31 DE DESEMBRE DE 2016

ANNEX II: ESTAT D'IMMOBLES A 31 DE DESEMBRE DE 2016

Dades a 31.12.2016 (milers d'euros)

Direcció immoble	Assignació	Valor comptable brut	Amortització acumulada	Correccions valoratives	Valor net comptable	Valor de taxació	Data de taxació	Societat de taxació	Plusvàlua/ Minusvàlua
Immoble Via Laietana num. 46, 1er. (Barcelona)	Vida	581	(136)	-	445	632	30/11/2015	Grupo Tasvalor, S.A	187
Terreny urb. Castell de Cabrera, parcel·la 320 (Cabrera)	No tècnic	30	-	(30)	-	-	-	-	-
Total ús propi		611	(136)	(30)	445	632			187
Pompeu Fabra num. 7, 2n. A (Manresa)	No vida	237	(53)	(73)	111	116	18/12/2015	Grupo Tasvalor, S.A	5
Total ús tercers		237	(53)	(73)	111	116			5

INFORME DE LA
INFORME DE LA
COMISSIÓ DE CONTROL
COMISSIÓ DE CONTROL

INFORME DE LA COMISSIÓ DE CONTROL

Els qui subscriuen, Francisco Arazuri i Borrás, Jordi Fornés i Bardají i Àlex Zaragoza i Montpel, que integren la comissió de control de la Mutualitat de Previsió Social del Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials de Catalunya a prima fixa, en compliment de la missió que tenen encomanada i amb referència a l'article 23 dels Estatuts de l'entitat, fan constar que:

- Primer.- Han sotmès a examen els comptes anuals de la Mutualitat de Previsió Social del Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials de Catalunya a prima fixa, "individuals" i "consolidats del grup", que comprenen el balanç de situació a 31 de desembre de 2016, el compte pèrdues i guanys, l'estat de canvis en el patrimoni net, l'estat de fluxos d'efectiu i la memòria corresponent a l'exercici anual acabat en aquesta data, l'informe de l'auditoria independent dels estats financers que ha realitzat la firma DELOITTE, S.L., així com els documents, llibres i justificants que s'ha considerat convenient consultar per al millor compliment de la seva missió de verificació del funcionament financer de la Mutualitat, labor per a la qual han comptat amb la plena col·laboració de la direcció de l'entitat.
- Segon.- Es complauen en manifestar una opinió favorable sobre el funcionament financer i la solvència de la Mutualitat, fent constar que, segons el seu criteri, els esmentats documents examinats s'han establert d'acord amb les disposicions vigents i expressen fidelment la realitat econòmica i financera de la Mutualitat.

Per tot el que s'ha exposat, els sotassignats proposen a l'assemblea general de mutualistes l'aprovació dels esmentats documents comptables.

Barcelona, 3 de maig de dos mil disset.

Francisco Arazuri i Borrás

Jordi Fornés i Bardají

Àlex Zaragoza i Montpel*

*El membre de la comissió senyor Àlex Zaragoza i Montpel, no signa l'informe per raó de la seva defunció el passat mes de gener.

Via Laietana, 39, 2n 08003 Barcelona
Tels . 932 954 300 - 662 991 085 Fax 933 100 638
correu@mutua-enginyers.com
www.mutua-enginyers.com

Demarcació de Girona

Narcís Blanch, 39, baixos 17003 Girona
Tel. 972 228 789
girona@mutua-enginyers.com

Demarcació de Lleida

Ramon y Cajal, 4 25003 Lleida
Tel. 973 283 737
lleida@mutua-enginyers.com

Demarcació de Tarragona

Martede Dèu. del Claustre, s/n 43003 Tarragona
Tel. 977 245 888
tarragona@mutua-enginyers.com

Demarcació de Catalunya Central

Pompeu Fabra, 13, 2n-4a 08242 Manresa
Tel. 902 789 889
manresa@mutua-enginyers.com

Delegació Comunitat Valenciana

Av. de França, 55 46023 València
Tel. 963 319 983
valencia@mutua-ingenieros.com

Delegació d'Aragó – La Rioja

Calle del Coso, 31 50003 Zaragoza
Tel. 976 239 702 Fax 976 212 670
zaragoza@mutua-ingenieros.com